

Informe sobre l'estat i desenvolupament futur dels formats MARC a Catalunya

Elaborat per la Subcomissió sobre Formats per a la Comissió Assessora de Catalogació (juny 1999)

[1 Introducció](#)

[2 Formats USMARC, UKMARC i CATMARC](#)

[3 Situació actual dels formats MARC a Catalunya](#)

[4 Jocs de formats aplicables al sistema bibliotecari català](#)

[5 Recomanacions](#)

[Bibliografia](#)

[Annex A: Dades de quatre catàlegs col·lectius de Catalunya](#)

[Annex B: Valoració de l'ús de la tècnica de descripció en més d'un nivell](#)

[Annex C: Conversió de registres bibliogràfics de CATMARC a USMARC](#)

[Annex D: Pas de l'UKMARC a l'USMARC: valoració de l'experiència de la National Library of Scotland](#)

1 Introducció

El 20 de novembre de 1998 es creà la Comissió Assessora de Catalogació com a òrgan consultiu de la Biblioteca de Catalunya en matèria de catalogació. Les funcions d'aquesta Comissió són:

- a) Estudiar l'adaptació de la normativa catalogràfica internacional al sistema bibliotecari de Catalunya.
- b) Proposar l'ordre de prioritats en l'adaptació d'aquesta normativa.
- c) Coordinar les actuacions de les entitats representades en entorns bibliotecaris de fora de Catalunya.

Per tal d'acomplir les seves funcions, l'ordre autoritza la Comissió a crear subcomissions tècniques.

En la seva primera reunió la Comissió tractà el tema dels formats i decidí establir una subcomissió que estudiés la conveniència d'actualitzar els formats aplicats actualment a Catalunya o d'adoptar els formats USMARC com a norma del sistema bibliotecari català.

La Subcomissió sobre Formats –composta per Assumpció Estivill, Antonio Gàzquez, Margarida Mallol i Marta Tort– es reuní per primera vegada el 17 de desembre de 1998 i ha acabat el seu encàrrec el juny de 1999. Per a l'elaboració del document resultant ha comptat amb la col·laboració de les persones següents que han aportat els materials inclosos com a apèndixs en l'informe de la Subcomissió: Jaume Clarà, Imma Ferran, Paquita Navarro i Eugènia Serra de la Biblioteca de Catalunya, i Andreu Sulé del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya. Així mateix, la senyora Janet Higinbotham, responsable d'adquisicions i catalogació de la National Library of

Scotland, ha tingut la gentilesa de valorar l'experiència viscuda per aquesta biblioteca en canviar del format UKMARC a l'USMARC.

L'informe té l'objectiu de contextualitzar les diverses opcions que podrien donar sortida a l'actual situació d'estancament dels formats emprats a Catalunya, i oferir a la Comissió Assessora de Catalogació aquells elements que li facilitin decidir l'opció que cregui més adient per al sistema bibliotecari català. No ha estat un objectiu d'aquest document la valoració econòmica de les opcions examinades; no obstant això, la Subcomissió considera que aquesta valoració és necessària.

El document final de la Subcomissió s'estructura en quatre apartats centrals, una bibliografia i quatre annexs. L'apartat "Formats USMARC, UKMARC i CATMARC" analitza detalladament l'evolució, l'abast i la documentació dels tres formats, i les característiques principals que els diferencien. Així mateix, presta atenció als productes que els usuaris d'aquests formats poden trobar en el mercat.

La secció de l'informe "Situació actual dels formats MARC a Catalunya" pretén reflectir l'estat complex dels formats emprats en el sistema bibliotecari català. Aquesta situació és resultat de la manca de manteniment del format bibliogràfic CATMARC – que no s'ha actualitzat des de la seva segona edició de 1992–, de la utilització d'una versió insuficientment adaptada i desenvolupada del format USMARC d'autoritats i de l'ús d'una versió excessivament esquemàtica del format USMARC de fons i localitzacions.

"Jocs de formats aplicables al sistema bibliotecari català" és el nucli central de l'informe. S'hi presenten les opcions que poden prendre's per desencallar la situació actual. Una de les alternatives consistiria a elaborar una nova edició revisada i ampliada del format bibliogràfic CATMARC basada o bé en l'UKMARC o bé, com a possible variant d'aquesta alternativa, directament en l'USMARC. Aquesta primera alternativa implicaria també l'adaptació del format USMARC d'autoritats a la configuració CATMARC –amb el desavantatge que no hi ha un format britànic disponible que la guii. Pel que fa al format de fons i localitzacions, només hi ha la possibilitat d'avançar en la decisió ja presa d'emprar el format americà; tanmateix, cal una versió catalana molt més completa d'aquest format. L'altra alternativa passa per abandonar el format bibliogràfic CATMARC i l'adaptació de format USMARC d'autoritats per prendre com a norma els tres formats USMARC –bibliogràfic, d'autoritats i de fons i localitzacions. Entre altres, aquesta solució tindria un doble avantatge: evitar adaptacions directes o indirectes d'aquest format –que sovint queden desfasades– i acostar la comunitat bibliotecària catalana a les pràctiques de biblioteques de la resta de l'estat espanyol i a l'evolució que actualment es dona a nivell internacional. L'informe exposa els beneficis i inconvenients de les opcions examinades.

Per tancar el cos central de l'informe, la Subcomissió ha cregut oportú incloure unes recomanacions que haurien d'acompanyar la decisió final de la Comissió Assessora de Catalogació. Hi ha una sèrie de punts que s'han estimat crucials per assegurar que els formats responguin a les necessitats dels seus usuaris i que els productes resultants siguin coherents, estructurats i de qualitat, i facilitin el compartir-los. Són els següents: el manteniment continuat dels formats, la creació d'una oficina MARC i d'un grup

d'usuaris, l'establiment de relacions permanents amb la Biblioteca Nacional d'Espanya i l'afavoriment de la normalització i la qualitat del contingut dels registres

L'informe es clou amb quatre annexs que aporten informació que s'ha considerat d'interès a l'hora de prendre la decisió sobre el futur dels formats en l'entorn bibliotecari català. El primer recull dades quantitatives de l'estat actual dels quatre catàlegs col·lectius més utilitzats en la catalogació compartida i per còpia a Catalunya. Aquestes dades poden donar indicació de l'impacte que pot suposar un canvi de format.

El segon annex avalua, des de la perspectiva de dues seccions de la Biblioteca de Catalunya, l'ús de la tècnica de la descripció en més d'un nivell. La capacitat del format de gestionar descripcions en més d'un nivell –una de les més reivindicades pels usuaris de l'UKMARC i fre de la seva harmonització amb els formats USMARC i CANMARC– ja ha estat abandonada de fet per les biblioteques que incorporen els seus registres bibliogràfics en el Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya (CCUC) i també, entre altres, per les biblioteques de la Xarxa de Biblioteques de la Diputació de Barcelona.

Un altre punt que s'ha de considerar a l'hora de prendre una decisió sobre el futur dels formats, és la pèrdua d'informació que podria ocasionar la conversió a l'USMARC de registres bibliogràfics en CATMARC, ja que l'adopció del format americà comportaria la conversió de les bases de dades actuals. El tercer annex inclou informació sobre aquest punt.

Finalment, la Subcomissió ha cregut oportú adjuntar, com a últim annex, la valoració positiva que Janet Higinbotham –de la National Library of Scotland– fa de l'experiència de l'adopció del format USMARC per part d'aquesta biblioteca nacional.

2. Formats USMARC, UKMARC i CATMARC

2.1 Formats USMARC

2.1.1 Ressenya històrica. El format USMARC és un dels resultats d'un projecte de la Library of Congress (LC) que tenia com a objectiu trobar un mètode alternatiu al seu Card Distribution Service –inaugurat el 1901– que fos útil a les biblioteques que començaven a experimentar amb l'automatització dels seus processos tècnics. Els antecedents i primers desenvolupaments del projecte MARC de la LC estan molt ben documentats. Henriette D. Avram, una de les principals responsables del projecte, i altres autors han escrit àmpliament sobre el tema. El resum del projecte MARC que es presenta a continuació es basa en els seus escrits.

Després d'estudis previs que mostraren la conveniència d'iniciar l'automatització dels processos de la Library of Congress per les funcions de catalogació, consulta i recuperació de la informació, i que feren recomanacions explícites sobre el contingut dels registres llegibles per ordinador i sobre la necessitat que fos la LC qui dissenyés aquest registre, el gener de 1966 aquesta biblioteca va iniciar un projecte pilot que tenia l'objectiu de demostrar la possibilitat i la utilitat de distribuir dades catalogràfiques llegibles per ordinador. En el projecte –que s'anomenà MARC (Machine Readable Cataloging), hi van participar la mateixa Library of Congress i setze biblioteques més

que representaven les diverses tipologies de centres i que tenien els recursos necessaris per avaluar les dades catalogràfiques en format llegible per ordinador i per preparar informes escrits. La participació d'aquestes biblioteques va consistir sobretot en experimentar, a partir dels registres MARC distribuïts per la LC, la producció de fitxes de catàleg, de catàlegs en forma de llibre, de llistes d'alertat, l'ordenació automàtica, etc.

La LC va dedicar els primers mesos del projecte a dissenyar el format que s'havia d'emprar en el projecte pilot –MARC I– i els programes i procediments necessaris per processar les dades catalogràfiques. El mes de setembre de 1966 es va distribuir la primera cinta amb registres MARC a les biblioteques participants i el mes de novembre va començar un servei setmanal de distribució de cintes magnètiques. En finalitzar el projecte pilot el juny de 1968, la LC havia distribuït uns 50.000 registres MARC de llibres en llengua anglesa (la idea inicial era partir d'un enfocament més coordinat que contemplés tots els tipus de material, però es va decidir que, en la fase pilot, les proves del format es limitessin a llibres en llengua anglesa).

Acabada la fase pilot, el mateix juliol de 1968 començà la difusió del format definitiu, el MARC II, i la formació dels seus usuaris potencials. Amb la participació de l'American Library Association s'organitzaren una sèrie de seminaris per donar a conèixer el format i els procediments de la LC, i per explicar com podien utilitzar els registres MARC de la LC les biblioteques individuals.

El març de 1969, acabat el període de proves dels programes i procediments resultants de la fase pilot, començà la fase operativa del projecte. S'inaugurà el MARC Distribution Service i es regularitzà la distribució setmanal de cintes amb els registres MARC de la LC –uns 1.000 registres setmanals. El servei s'amplià de manera gradual a materials en diferents llengües i suports:

Desenvolupament del MARC Distribution Service

1969: Inauguració del servei amb la distribució setmanal de registres MARC de monografies en anglès.

1971: Distribució de registres CIP de monografies en anglès.

1972: Distribució de registres de pel·lícules cinematogràfiques.

1973: Distribució de registres de publicacions seriades, mapes i monografies en francès.

1975: Distribució de registres de monografies en espanyol, alemany i portuguès.

Fins al 1975 s'havien distribuït 140.000 registres anuals. A partir de 1975 aquest nombre s'incrementà a 250.000 registres. El 1975 la base de dades MARC de la LC contenia ja més de 600.000 registres bibliogràfics.

Com diu Henriette Avram, el projecte MARC va anar, des dels seus inicis, indisolublement unit a l'automatització de biblioteques i a la formació de xarxes d'informació. MARC també és un concepte que ha d'associar-se a la normalització, ja que la disponibilitat de registres en format llegible per ordinador va fer possible i va estimular la catalogació compartida i la catalogació per còpia, que només podien progressar si s'asseguraven unes pràctiques uniformes. De fet, l'experiència de la

Library of Congress amb el projecte MARC fou un dels factors que van influir directament en el programa ISBD de l'IFLA.

Un dels objectius del projecte pilot va ser provar i perfeccionar un format que fos prou versàtil per acomodar-se a usos molt diferents, però la seva finalitat prioritària era que aquest format servís per distribuir registres de catàleg des de la Library of Congress a altres biblioteques del país. L'interès que la *British National Bibliography (BNB)* va mostrar pel projecte, va influir en el fet que el format definitiu –el MARC II– fos un format de comunicació apte per a l'intercanvi de dades bibliogràfiques entre organismes diversos –i no d'un organisme a altres com en el pla inicial– i amb una possible projecció internacional. La mateixa *BNB* va iniciar el 1968 un projecte pilot per al desenvolupament de l'UKMARC.

Són diversos els factors que van influir en l'acceptació del format MARC II i en la seva implantació. La modèlica planificació del projecte pilot i la difusió posterior del format van ser elements decisius del seu èxit. Un altre fet destacat és que els grans serveis bibliogràfics nacionals –com OCLC (Ohio College Library Center, més tard Online Computer Library Center), RLIN (Research Libraries Information Network) i WLN (Washington Library Network, posteriorment Western Library Network)–, que a inicis dels anys setanta començaven a desenvolupar-se, el van adoptar com a format de les seves bases de dades. A l'èxit del format també va contribuir el fet que la Library of Congress continués el seu desenvolupament amb la col·laboració dels usuaris externs del format.

Paral·lelament al desenvolupament del MARC Distribution Service, el format inicial es va anar ampliant i modificant fins a configurar tota una sèrie de formats bibliogràfics –aptes per codificar dades catalogràfiques de diferents tipus de materials– i una sèrie de formats no bibliogràfics –d'autoritats, de fons i localitzacions, de classificació, etc.:

Manuels del format LCMARC:

1968: *Subscriber's guide to the MARC Distribution Service.* (Posteriorment es publicà amb el títol *Books: a MARC format.*)

1969: *MARC manuals.*

1970: Formats per a publicacions seriades i mapes.

1971: Format per a pel·lícules cinematogràfiques.

1973: Format per a manuscrits.

1975: Formats per a música impresa i gravacions sonores.

1976: Edició provisional del format d'autoritats.

1981: Edició definitiva del format d'autoritats.

1984: Format de fons i localitzacions.

1990s: Formats de classificació i informació a la comunitat.

El desenvolupament progressiu dels diversos formats bibliogràfics va provocar una certa independència entre ells i el problema afegit de la dificultat de codificar en USMARC aquells materials que participen de dos formats diferents –per exemple, una publicació en sèrie de mapes, o els materials multimèdia. Per solventar aquest problema, a la segona meitat dels anys vuitanta es començà a estudiar la integració dels diversos formats bibliogràfics que es consolidà el 1996.

El format USMARC ha estat el model directe o indirecte dels formats nacionals que s'han desenvolupat posteriorment. En els darrers anys els formats nacionals han fet esforços per convergir cap els dos models que s'han anat imposant –l'USMARC i l'UNIMARC. Dins d'aquesta tendència cal notar que l'any 1994 la British Library, la Library of Congress i la National Library of Canada decidiren estudiar l'harmonització del CAN/MARC, l'UKMARC i l'USMARC. Si bé la British Library ha deixat clara la seva postura de mantenir alguns dels trets de l'UKMARC, ja ha estat anunciada la publicació del MARC 21 que es presenta com la continuació del CAN/MARC i de l'USMARC ja totalment harmonitzats. La publicació del MARC 21 està prevista per a l'estiu de 1999.

2.1.2 Abast. Actualment el joc de formats USMARC dona resposta a les necessitats de diferents tipus de sistemes documentals (biblioteques, xarxes de biblioteques, serveis bibliogràfics, catàlegs col·lectius, arxius, etc.). Cal destacar que aquesta resposta és real, i no merament una declaració d'intencions; en el joc de formats hi ha designadors específics que donen solució a les necessitats de cada tipus de sistema documental.

El joc de formats USMARC ha estat pensat per representar i intercanviar registres de catàleg. En sistemes integrats, aquests registres han de permetre la gestió centralitzada en un únic catàleg de totes les operacions que realitza el centre amb els seus documents (descripció i identificació, cerca, recuperació, adquisició, control d'autoritats, control de la recepció dels números de les publicacions en sèrie, circulació, reproducció, preservació, gestió de l'intercanvi de registres, etc.). Per acomplir totes aquestes funcions i, al mateix temps, permetre l'intercanvi de registres bibliogràfics, d'autoritats, de classificació i de fons, el format bibliogràfic inicial s'ha desenvolupat en tot un joc de formats (bibliogràfic, d'autoritats, de classificació, de fons i d'informació a la comunitat).

El format bibliogràfic USMARC ha estat dissenyat per ser el vehicle d'informació catalogràfica de llibres impresos i manuscrits, recursos electrònics, documents cartogràfics, música impresa i manuscrita, microformes, enregistraments sonors, material gràfic projectable i no projectable, objectes tridimensionals, multimèdia, material d'arxiu, reculls facticis, publicacions en sèrie, etc. Cal destacar novament que l'abast del format és exhaustiu i efectiu; en el format bibliogràfic hi ha elements i flexions d'elements comuns que permeten anotar les característiques específiques pròpies de cadascun d'aquests tipus de documents. Per exemple, l'USMARC bibliogràfic flexiona el camp 008 per tipus de document i duplica aquest camp amb el 006 (repetible, per poder donar altres característiques del material descrit en el registre quan aquest material participa de característiques de diferents tipus de documents –com per exemple, una publicació en sèrie de mapes–, del material d'acompanyament o dels components de materials multimèdia). La funció d'aquests camps codificats és la de permetre una gestió més acurada de la informació i potenciar la cerca i la recuperació.

2.1.3 Manteniment i desenvolupament. A principis dels anys setanta es creà, dins de l'American Library Association (ALA), el comitè MARBI (Committee on Representation in Machine-Readable Form of Bibliographic Information), que a partir de 1973 actua, a proposta de la LC, com a comitè assessor del format MARC (MARC Advisory Committee). Aquest comitè té l'encàrrec de vigilar l'evolució del format i treballar juntament amb la LC en el seu desenvolupament. Des de finals dels anys

setanta, el comitè MARBI insta a la LC perquè prepari les propostes de modificacions i ampliacions del format, les quals són discutides i aprovades periòdicament pel mateix comitè MARBI i per representants de la LC. Les reunions per discutir les propostes tenen lloc dues vegades l'any (el gener i el juny o juliol). Aquesta forma de treballar assegura l'actualització permanent del format.

La continuïtat i la solvència de les entitats directament lligades al manteniment i desenvolupament dels formats USMARC, la quantitat, qualificació, diversitat tipològica i capacitat de reacció dels seus usuaris i els procediments utilitzats en la seva gestió, manteniment i posada al dia, han possibilitat una evolució àgil i raonablement actualitzada d'aquests formats. Al mateix temps, aquests fets han donat als formats USMARC l'estabilitat i la compatibilitat i coherència imprescindibles en un estàndard que aspiri a convertir-se en norma nacional i internacional en base a la seva rendibilitat tècnica.

2.1.4 Difusió. Els formats UNIMARC i USMARC són, en el doble vessant de formats de sistemes documentals informatitzats i formats d'intercanvi, els pols d'atracció dins de l'actual tendència cap a la convergència de formats MARC. Per la seva difusió, els dos jocs de formats s'han convertit, de fet, en formats internacionals. L'autoritat dels formats UNIMARC, com a estàndards internacionals, es recolza en la pròpia autoritat de l'organisme internacional del qual emanen, l'IFLA; la dels formats USMARC, a nivell nacional, en l'autoritat que els gestiona, i, a nivell internacional, en el seu prestigi, provada eficiència i mercat de productes USMARC (registres i programaris).

2.1.5 Mercat de productes. Dins del mercat de registres MARC, s'ha de destacar el gran volum dels registres bibliogràfics i d'autoritat USMARC, la seva mitjana de qualitat alta i la seva accessibilitat. D'altra banda, la compatibilitat de la normativa catalogràfica utilitzada a Catalunya i l'aplicada en la creació de registres USMARC fa que aquests registres siguin el més rendibles per a la catalogació per còpia tot i la necessitat de traduir-ne alguns camps. A més, un altre mercat de gran interès per a Catalunya, el mercat de registres IBERMARC, té un format molt proper a l'USMARC.

Respecte al mercat de sistemes de programes d'ordinador convé fer les següents observacions:

- a) Els sistemes documentals informatitzats tenen dos components bàsics: els registres informatitzats que contenen la informació i el sistema de programes d'ordinador que gestiona la informació continguda en els registres.
- b) Només els sistemes de programes d'ordinador dissenyats per a un format concret permeten obtenir el màxim rendiment de la informació. Els sistemes de programes dissenyats per a un format concret i que treballen amb registres en altres formats precisen programes d'adaptació que han de ser actualitzats permanentment. El cost de creació i manteniment d'aquests programes fa difícil que siguin rendibles econòmicament si el volum d'usuaris amb la mateixa demanda no és suficient i els canvis que demanen els usuaris només es realitzen quan els responsables dels sistemes consideren que "poden" fer-ho i que són rendibles. Aquesta situació es dona també en els casos de programes no dissenyats per a un format concret.

- c) L'ús de conversors per transportar la informació d'un registre d'un format a un altre format redueix la qualitat dels registres i encareix i dificulta la catalogació per còpia.

Amb aquest marc de referència, es constata que, dins del mercat de sistemes de programes basats en un format concret, el mercat de sistemes USMARC és el més nombrós, assortit i on la competència entre venedors ha operat més intensament i per més temps. A més, el binomi "registres USMARC/sistemes de programes USMARC" multiplica el valor d'aquests dos productes.

2.1.6 Documentació. La descripció del joc de formats USMARC està ampliament documentada en cinc manuals, un per a cada format. A més, hi ha una edició "abreujada" que descriu els cinc formats en un sol manual (pel nivell d'informació que conté, es pot considerar l'equivalent al *Manual del CATMARC*). Les darreres edicions d'aquests manuals són les que s'anoten a continuació:

USMARC concise formats. 1998 ed. Washington: Library of Congress, Cataloging Distribution Service, 1998- . 2 vol. (en paginació múltiple).

USMARC format for authority data: including guidelines for content designation. 1993 ed. Washington: Cataloging Distribution Service, Library of Congress, c1993- .

USMARC format for bibliographic data: including guidelines for content designation. 1994 ed. Washington: Cataloging Distribution Service, Library of Congress, c1994- . 2 vol. (en paginació múltiple).

USMARC format for classification data: including guidelines for content designation. Washington: Cataloging Distribution Service, Library of Congress, 1990- .1 vol. (en paginació múltiple).

USMARC format for community information: including guidelines for content designation. Washington: Cataloging Distribution Service, Library of Congress, c1993- . 1 vol. (en paginació múltiple).

USMARC format for holdings data: including guidelines for content designation. 1994 ed. Washington: Library of Congress, Cataloging Distribution Service, 1998- . 2 vol. (en paginació múltiple).

El material complementari (codis de país, de llengua, de zones geogràfiques, etc.) es publica separatament. La difusió de tota aquesta documentació és correcta i les seves actualitzacions segueixen el ritme dels canvis introduïts en els formats amb un retard raonable.

Els sistemes documentals més importants dels Estats Units d'Amèrica (LC, CONSER, OCLC, NACO, etc.) publiquen manuals per a l'aplicació del joc de formats USMARC o inclouen en els seus manuals de catalogació directrius per a la seva aplicació. A més, el joc de formats USMARC ha generat i continua generant nombrosa bibliografia

tècnica, i són molts els documents tècnics produïts als Estats Units d'Amèrica que l'utilitzen en la seva redacció i en les seves exemplificacions.

2.1.7 Complexitat. Les crítiques més fortes als formats USMARC fan referència a la seva complexitat. Tanmateix, per fer una valoració d'aquesta realitat innegable convé trobar les seves causes.

Una part d'aquesta complexitat és atribuïble a la diversitat de sistemes documentals, funcions i tipus de documents que pretén abastar i a l'exhaustivitat amb què ho fa. Tanmateix, si els formats USMARC han de servir com a marc de referència a tots aquests sistemes, funcions i documents, cal acceptar la complexitat que se'n deriva. A més, cal considerar que els formats USMARC no obliguen a donar en tots els casos tota la informació que preveuen. Una forma de simplificar-los és establir els elements que el sistema documental considera que s'han de donar.

L'ús més profús dels indicadors de camp per donar instruccions al programari sobre la generació de punts d'accés, de notes, de frases que inicien notes, etc., fan més complexa la manipulació dels formats USMARC. Una vegada més, però, la complexitat es justifica per les seves contrapartides positives: a partir de la informació introduïda una sola vegada en el registre, el sistema de programes pot generar una nota i un punt d'accés; al ser el sistema de programes el que genera les frases introductòries, s'elimina el problema de les barreres lingüístiques ja que es pot definir localment el contingut d'aquestes frases, etc.

Un altre motiu de complexitat és atribuït per la bibliografia tècnica al sistema de puntuació i codificació. El catalogador ha d'introduir la puntuació prescrita per la normativa per separar zones i elements del registre i, a més, ha d'introduir els codis identificadors dels subcamps que separen els elements d'informació que manipula el programari. Les causes d'aquesta característica es troben en la història del desenvolupament del format bibliogràfic. És una realitat que s'ha de tenir en compte a l'hora de decidir si es passa al joc de formats USMARC; el format CATMARC no té aquesta dificultat i afegir dificultats noves segurament produirà rebuig. Tot i que aquesta realitat és innegable, precisa algunes puntualitzacions:

- a) Els catalogadors, en aprendre la normativa, aprenen com puntuar i, per tant, l'única tasca afegida és la d'aprendre a codificar subcamps.
- b) La tècnica de l'UKMARC i del CATMARC es basa en encarregar al programari que generi la puntuació a partir de la codificació dels subcamps i, per tant, el programari ha d'estar dissenyat per generar aquesta puntuació (els programaris dissenyats en base a l'USMARC, en principi, no ho fan (després de deu anys a Catalunya, el sistema VTLS només ho fa parcialment i amb problemes)).
- c) En determinats casos, els propis formats CATMARC i UKMARC estableixen que la puntuació sigui introduïda manualment pel catalogador.
- d) La diferenciació d'elements dins d'un registre depèn de les normes de catalogació i, en conseqüència, els formats CATMARC i UKMARC són més "sensibles" que l'USMARC als canvis que afecten aquesta diferenciació; per contra, són més estables als canvis que afecten la puntuació i no la diferenciació dels elements.

En tot cas, i per facilitar el treball dels catalogadors, es poden elaborar taules amb les codificacions i puntuacions finals de camp, les dues dificultats dels formats USMARC.

2.1.8 Èmfasi nacional. Els formats USMARC han estat dissenyats primerament per a la comunitat bibliotecària dels Estats Units d'Amèrica i, subsidiàriament, per a la comunitat internacional. Aquest fet es manifesta de dues maneres en la informació codificada dels formats: l'autoritat que manté les llistes de codis és nord-americana i, a vegades, aquestes llistes emfatitzen l'àmbit nord-americà. Aquesta situació no és nova en l'àmbit català ja que altres normatives catalogràfiques aplicades a Catalunya pateixen aquest mateix inconvenient. Si es vol obviar aquest inconvenient, es pot pensar en afegir codis específics per a Catalunya que es "traduirien" mitjançant un petit conversor quan els registres s'exportessin fora de Catalunya. Si s'adoptés aquesta solució, s'ha de tenir en compte que a l'importar registres de fora de Catalunya s'haurien de fer manualment les "traduccions" pertinents.

2.2 FORMATS UKMARC

2.2.1 Ressenya històrica

Format bibliogràfic. L'any 1969 la British National Bibliography (BNB) creà un servei de distribució de registres UKMARC dels llibres corrents britànics –era la versió informatitzada de la *British national bibliography* impresa que sortia setmanalment. En aquell temps, el format UKMARC reflectia sobretot les necessitats pròpies de la BNB però, de forma gradual i a partir de l'any 1975 en què es publicà la primera edició de l'*UK MARC manual*, el format UKMARC esdevingué un format nacional de comunicació.

Fins a la seva tercera edició (1990), el format es desenvolupà bàsicament per abastar els diferents tipus de material que es troben habitualment en les biblioteques. L'any 1992 la British Library, entitat responsable del manteniment del format, establí criteris per al desenvolupament de l'UKMARC que manifesten una tendència cap a l'USMARC. L'any 1994 la British Library, la Library of Congress i la National Library of Canada iniciaren el procés de convergència dels formats UKMARC, USMARC i CAN/MARC ja mencionat anteriorment ([vegeu 2.1.1](#)).

És per tot això que la quarta edició del format UKMARC (1996) es destacà no només per la inclusió de camps destinats a recollir informació d'interès en el comerç del "llibre" i camps específics per a documents "antiquaria", sinó també per l'inici de la incorporació de camps procedents de l'USMARC bibliogràfic pensats per permetre una gestió més completa dels documents dins del sistema documental. A partir del 1996 es fa manifest en el format britànic l'increment de camps de l'USMARC d'índole diversa. Els camps procedents de l'USMARC han estat adaptats a la configuració de l'UKMARC.

L'any 1997 es constituí el MARC Harmonization Coordinating Committee per continuar el treball d'harmonització dels formats i coordinar el projecte. Ara bé, els següents són punts conflictius per a l'harmonització dels formats: la correspondència entre la codificació dels subcamps i els elements de les ISBD, la puntuació generada pel sistema a partir dels designadors de contingut i la possibilitat d'utilitzar la descripció en

més d'un nivell –ús del camp 248. La British Library ha iniciat un procés de consulta als usuaris de l'UKMARC i un programa de convergència amb l'USMARC i el CAN/MARC que té com a límit no qüestionable els punts anteriors.

És així que, des del seu començament, l'UKMARC bibliogràfic ha estat sotmès a la tensió de dues tendències contraposades: l'una l'apropa a l'USMARC i l'altra l'allunya. Entre les causes que l'apropen a l'USMARC hi ha:

- a) L'origen de l'UKMARC en l'USMARC.
- b) El fet que els usuaris d'ambdós formats comparteixin la mateixa normativa catalogràfica.
- c) Les deficiències originals de l'UKMARC per donar resposta a funcions no relacionades amb la descripció i identificació de documents i la cerca i recuperació d'informació.
- d) La participació del Regne Unit en projectes cooperatius liderats per entitats dels Estats Units d'Amèrica.
- e) La quantia de l'intercanvi bibliogràfic entre els dos països; etc.

Entre les causes que allunyen els dos formats hi ha:

- a) La importància que els responsables de l'UKMARC donen a la relació "codificació dels subcamps-puntuació ISBD" i a l'ús de la "tècnica del camp 248."
- b) L'èmfasi que l'UKMARC posa en la informació relacionada amb la descripció i identificació de documents i la cerca i recuperació d'informació.
- c) L'orientació del Regne Unit cap al mercat europeu.
- d) Les circumstàncies "locals" viscudes per cadascun dels formats (projectes de reconversió de "registres en fitxa manual", importància donada al material "antiquaria" o al material d'arxiu, etc.).

Format d'autoritats. L'UKMARC bibliogràfic incorpora elements destinats a la informació d'autoritats de noms i títols. En concret, el registre bibliogràfic UKMARC conté els camps 900, 910, 911 i 945 pensats per generar referències de noms i de títols en índexs. A més, i fins al 1997, la British Library disposava d'un format d'ús intern per a la gestió de la seva llista d'autoritats de noms: *BL APC in-house authorities format* (1990-).

L'any 1996 la British Library i la Library of Congress signaren el *Memorandum of agreement on convergence of cataloguing policy*. L'acord fa efectives les propostes treballades per consensuar les pràctiques catalogràfiques en el camp dels punts d'accés bibliogràfics, elaborats segons AACR2, i que s'exposen en el *Cataloguing policy convergence agreement*. Per aquest acord, la British Library passa a ser membre del programa NACO (Name Authority Cooperative Program) i aporta els seus registres d'autoritats de nom a la United States National Authority File que ha de fer possible la creació d'una base de dades de registres d'autoritats internacional –l'Anglo-American Authority File. L'objectiu d'aquesta base de dades és facilitar l'intercanvi de registres d'autoritats, reduir duplicitats d'esforços en l'establiment d'encapçalaments i donar major consistència als encapçalaments usats en els registres catalogràfics creats a banda i banda de l'Atlàntic. Una de les conseqüències del projecte ha estat la publicació de

The UKMARC and Anglo-American authority formats: a cataloguer's guide (hivern del 1997).

Formats de classificació, de fons i d'informació a la comunitat. L'UKMARC no té formats específics per a aquests tipus d'informació.

2.2.2 Abast. A part d'una major exhaustivitat i completesa general de l'USMARC, les diferències més marcades entre l'UKMARC i l'USMARC són:

- a) Fins ara l'UKMARC sembla no abastar de manera completa el tractament i la gestió del material d'arxiu. Amb les excepcions del valor "c" –reculls facticis– de la posició 8 de la capçalera i del camp 351 (aplicable a recursos electrònics i a reculls de documents), no hi ha altres designadors dissenyats específicament per a la gestió d'aquest tipus de material. El camp 351 ha estat introduït en l'UKMARC amb posterioritat a 1996 i procedeix de l'USMARC.
- b) Fins a la publicació de la quarta edició (1996), l'UKMARC es limitava fonamentalment a les funcions relacionades amb la descripció i identificació de documents i la cerca i recuperació d'informació. La quarta edició (1996) introdueix designadors nous destinats a recollir informació d'interès per al comerç del "llibre" i comença a incorporar designadors procedents de l'USMARC que, en part, reforcen les funcions que ja venia realitzant i, en part, inicia la seva obertura cap a altres funcions. A partir del 1996 es fa manifest l'increment de camps procedents de l'USMARC d'índole diversa.

2.2.3 Característiques pròpies del format. Les dues diferències bàsiques entre l'UKMARC i el CATMARC són, en primer lloc, la utilització del camp 248 i els indicadors d'altres camps per possibilitar la descripció en nivells i, en segon lloc, la generació de la puntuació ISBD prescrita a partir dels codis de subcamp. Aquestes dues característiques són considerades actualment irrenunciables pels responsables del manteniment de l'UKMARC.

El tema de la "codificació i puntuació" ja ha estat tractat més amunt ([vegeu 2.1.7](#)) i només cal afegir-hi que la codificació segons UKMARC permet una visualització més flexible dels registres en l'ordinador i una tipografia més acurada en els seus productes impresos.

Pel que fa a l'ús del camp 248, els seus defensors afirmen que aquesta tècnica permet una descripció més acurada i diàfana de les unitats físiques del document. En primer lloc, s'ha de fer notar que aquesta tècnica no respon a la descripció en més d'un nivell contemplada per les ISBD; de fet, tal com la utilitzen la British Library i la *British national bibliography*, genera un registre analític de la part, però amb el punt d'accés principal corresponent a tot el document. A més, el motiu real per a l'ús de la "tècnica del camp 248" sovint és el tractament de documents incomplets en més d'una part (és a dir, quan no es tenen o no han estat publicades totes les seves parts) i no tant la descripció més acurada de les parts. D'altra banda, les tècniques alternatives (registres bibliogràfics separats per a les parts units per entrades d'enllaç –linking entries– i l'ús de la nota de conté i les dades provisionals entre angles) permeten tant una descripció acurada de les parts com la catalogació de documents incomplets en més d'una part. Tot i això, és cert que l'ús del camp 248 permet una distribució més clara de la informació

corresponent a les parts, però, en contrapartida, obliga a llegir tots els registres de les parts per conèixer la totalitat de la informació relativa al conjunt del document. En conseqüència, aquesta tècnica sembla més adequada per a una bibliografia que vol informar separatament de les parts que han estat publicades, que no pas per a un catàleg que vol informar de les parts que es tenen d'un document en diverses parts.

2.2.4 Manteniment i desenvolupament. L'any 1992, la British Library acordà amb els usuaris del format UKMARC les directrius per a la gestió i manteniment del format. La British Library es mantingué com a responsable del format, però es designà a l'UKMARC Office com a nucli per al seu desenvolupament amb les funcions següents:

- Gestionar les modificacions del format i els processos consultius.
- Assessorar en l'aplicació del format.
- Promoure el desenvolupament del format a llarg termini.
- Proporcionar un punt de contacte i comunicació.

Així mateix, la British Library acordà els mecanismes per actualitzar el format. Les propostes de modificació que rep es consulten primerament amb determinats grups (com el Book Industry Communications i l'Uses of Book Industry Standards) i es difonen després per ser comentades (el període de consulta és normalment de tres mesos). Transcorregut el període de consulta, la British Library pren decisions i fa públiques les modificacions al format al butlletí d'informació *Select* i a les actualitzacions de *The UKMARC manual*.

2.2.5 Difusió. D'acord amb la tendència actual dels formats nacionals cap als formats "internacionals" UNIMARC i USMARC assenyalada més amunt ([vegeu 2.1.4](#)), el format UKMARC perd posicions en el mercat d'usuaris de formats de la família MARC. L'AUSMARC d'Austràlia, el THAIMARC de Tailàndia, l'ANNAMARC d'Itàlia, el SINGMARC de Singapur, basats en l'UKMARC, han estat abandonats com a formats nacionals per passar a l'UNIMARC o l'USMARC. En el mateix Regne Unit, la National Library of Scotland fa temps que empra l'USMARC i la National Library of Wales projecta fer-ho.

2.2.6 Mercat de productes. Els registres bibliogràfics UKMARC tenen una qualitat i rendibilitat per al sistema bibliotecari català comparables a les dels registres USMARC (amb l'excepció dels registres que utilitzen la "tècnica del camp 248" que part dels usuaris de VTLS a Catalunya no apliquen actualment). El mercat de registres bibliogràfics produïts originalment en format UKMARC és més reduït que el de registres bibliogràfics USMARC; a més, bona part del conjunt de documents codificats originalment en format UKMARC ho està també en USMARC. Si al mercat de registres produïts originalment en UKMARC s'hi afegixen els registres convertits de l'USMARC a l'UKMARC, s'escurça la distància entre ambdós mercats. Tanmateix, s'ha de tenir en compte que la conversió encareix el producte i redueix la seva qualitat. L'accessibilitat dels registres bibliogràfics UKMARC és més difícil que la dels registres USMARC.

No hi ha un mercat públic i informatitzat de registres d'autoritat UKMARC. La British Library fa públics els encapçalaments de nom utilitzats per la Biblioteca en els seus registres catalogràfics en: *The name authority list*. Aquest document és una publicació

mensual en microfita amb registres d'autoritat en format UKMARC fins a mitjans del 1997 i, a partir d'aquesta data, en l'Anglo-American authority format. La participació de la British Library en el projecte NACO (Name Authority Cooperative Project), liderat per la Library of Congress, fa preveure la desaparició d'aquella publicació.

El mercat de programes d'ordinador dissenyats a partir del format bibliogràfic UKMARC és molt més reduït que el de sistemes basats en l'USMARC. A més, l'aparició tardana d'un format estàndard UKMARC per a autoritats –l'hivern del 1997– i l'absència actual d'un format UKMARC de fons han impossibilitat el desenvolupament de sistemes integrats de programes d'ordinador dissenyats en base a un joc de formats UKMARC que abastin funcions com ara el control d'autoritats, control de recepció de números de publicacions en sèrie, etc. De fet, darrera de la decisió de la National Library of Scotland de passar a l'USMARC cal suposar que hi havia el fet d'adoptar un sistema integrat basat en l'USMARC, el VTLS.

2.2.7 Documentació. La documentació dels formats bibliogràfic i d'autoritats de l'UKMARC és la següent:

The UKMARC manual: a cataloguer's guide to the bibliographic format. 4th ed. Wetherby: British Library, 1996- . 1 vol. (en paginació múltiple).

The UKMARC exchange record format. Wetherby: British Library, 1997. 74 p.

En la darrera actualització del format bibliogràfic UKMARC es va decidir distingir entre la catalogació de registres bibliogràfics i l'intercanvi de dades bibliogràfiques. De manera que el resultat ha estat l'elaboració d'aquestes dues publicacions.

The UKMARC and Anglo-American authority formats: a cataloguer's guide. 1997.

La bibliografia tècnica relacionada directament o indirectament amb el joc de formats UKMARC (manuals de catalogació, etc.) és més reduïda i molt menys utilitzada a Catalunya que la dels formats USMARC.

2.2.8 Senzillesa. La senzillesa de l'UKMARC bibliogràfic és el revers de la complexitat atribuïda a l'USMARC pel seus crítics. A fi de no repetir comentaris ja fets, per a una correcta valoració de la "complexitat vs. senzillesa" d'aquests formats, es remet al punt 2.1.7 dels formats USMARC. Només cal constatar un fet: l'UKMARC perd la seva "senzillesa" primitiva conforme avança el procés d'harmonització amb l'USMARC.

2.3 FORMATS CATMARC

2.3.1 Ressenya històrica

Format bibliogràfic. L'any 1981 s'aprovà la *Llei 3/1981, del 22 d'abril, de biblioteques i es creà l'Institut Català de Bibliografia (ICB) "encarregat d'elaborar i difondre la informació bibliogràfica" –Decret 165/1981, del 19 de juny, de creació de l'Institut Català de Bibliografia.* Aquest mateix any i dins el projecte de producció i

automatització de la *Bibliografia nacional de Catalunya (BNC)*, l'ICB elaborà la versió provisional del format bibliogràfic CATMARC. Per a la seva elaboració es prengué com a base la segona edició de l'UKMARC (1980) a la qual es feren alguns canvis:

- a) Se suprimiren els designadors aplicables al Regne Unit però no a Catalunya.
- b) S'afegiren designadors nous per facilitar la introducció d'informació pròpia del sistema català.
- c) Es modificaren designadors per adequar la "tècnica del camp 248" a la descripció en més d'un nivell establerta per les ISBD.
- d) S'eliminaren alguns designadors per donar coherència al conjunt del format.

Es tractava d'una edició molt esquemàtica del format que inicialment només contemplava les monografies impreses.

L'any 1982 es començà a aplicar aquesta versió del format a la producció de la *BNC* corrent de monografies impreses. L'automatització de la *BNC* propicià l'inici de l'automatització d'altres activitats bibliogràfiques del Servei de Biblioteques i del Patrimoni Bibliogràfic de la Generalitat de Catalunya: monografies antigues, publicacions en sèrie, etc. A partir de 1984/1985 començà la difusió del format CATMARC per la resta del sistema bibliotecari català. Aquests fets motivaren la necessitat d'ampliar el format.

L'any 1984, l'ICB proposà la creació d'una oficina del CATMARC que assegurés un desenvolupament coherent i una utilització uniforme del format. Aquest projecte no va prosperar i, en el procés d'expansió del format, es generaren diversitat d'interpretacions, modificacions i ampliacions del format CATMARC inicial.

L'ICB publicà l'any 1987 la primera edició estàndard del *Manual de CATMARC* que es completà i actualitzà el 1990. L'objectiu era oferir una descripció completa del format, amb explicacions i exemples, que permetés la catalogació de tota mena de documents i que afavorís una major uniformitat en la seva aplicació. Amb aquest mateix propòsit es va convocar també la primera reunió d'usuaris del CATMARC.

L'any 1990, s'introduí a Catalunya el sistema de programes VTLS. Aquest sistema, originari dels Estats Units d'Amèrica, està dissenyat a partir de l'USMARC. Tanmateix, els usuaris del sistema van exigir la seva aplicació al format CATMARC bibliogràfic (ampliat amb etiquetes del format USMARC). En absència de formats nacionals d'autoritats i de fons, els usuaris catalans de VTLS han adaptat el format USMARC d'autoritats a la configuració del CATMARC bibliogràfic i han adoptat l'USMARC de fons.

Paral·lelament, el Servei de Biblioteques i del Patrimoni Bibliogràfic de la Generalitat de Catalunya encarregà l'elaboració d'un format CATMARC d'autoritats. L'elaboració del format d'autoritats propicià la revisió del format bibliogràfic. L'any 1992 es publicà la segona edició revisada i augmentada del *Manual del CATMARC*. Aquesta segona edició introduí designadors nous en el format bibliogràfic i en modificà de ja existents. La majoria d'aquests canvis tenen el seu origen en l'USMARC i l'UKMARC, però alguns altres foren creats pels responsables de l'edició (en tots els casos es mantingué la configuració UKMARC). Com a conseqüència d'aquests canvis, el format bibliogràfic

del CATMARC passà a ser deutor de dos formats a la vegada i es convertí en un format híbrid de l'UKMARC i de l'USMARC –amb un clar domini, però, de les característiques de l'UKMARC.

L'aparició de la segona edició del *Manual* va despertar reticències entre alguns usuaris del format CATMARC i l'any 1993 es convocà una reunió d'usuaris per avaluar-ne la situació i l'evolució.

Format d'autoritats. Com en el cas de l'UKMARC, la primera edició del CATMARC incorporà en el format bibliogràfic, entre altres elements destinats a la informació d'autoritats de noms i títols, els camps 900, 910, 911 i 945, pensats per generar referències de noms i de títols en índexs a partir dels registres bibliogràfics mateixos. La segona edició del CATMARC afegí els camps 950 i 951 per a les referències dels encapçalaments de matèries i, a més, incorporà un format d'autoritats complet. Aquest format d'autoritats es va dissenyar a partir de l'USMARC, però amb canvis importants. En els designadors relacionats amb el format bibliogràfic –els camps d'encapçalaments i les traces de les referències–, es mantingué la configuració UKMARC. Els usuaris de VTLS a Catalunya utilitzen actualment el format USMARC d'autoritats adaptat a la configuració CATMARC (*Format MARC per a dades d'autoritat: menció resumida dels designadors de contingut: definició dels camps, indicadors i subcamps / Grup d'Usuaris VTLS-Espanya.* 1992).

Formats de classificació, de fons i d'informació a la comunitat. El CATMARC no té formats específics per a aquests tipus d'informació.

2.3.2 Abast.

Format bibliogràfic. Com l'UKMARC, el CATMARC bibliogràfic no abasta el material d'arxiu i es limita fonamentalment a les funcions relacionades amb la descripció i identificació dels documents i cerca i recuperació de la informació dels seus registres. Per la seva completesa, la primera edició del CATMARC és comparable a l'edició de l'UKMARC de 1980, i la segona edició del CATMARC amb l'UKMARC que s'utilitza entre el 1990 i el 1996, però amb designadors nous no sempre coincidents –a vegades s'avança a canvis posteriors de l'UKMARC, altres, agafa una direcció diferent. El desenvolupament del CATMARC sembla més centrat en el seu nucli fonamental d'informació: les funcions relacionades amb la descripció i identificació de documents i la cerca i recuperació d'informació.

Format d'autoritats. El CATMARC d'autoritats es pot considerar una versió simplificada i modificada de l'USMARC influenciada pel format de *The name authority list* de la British Library i les pràctiques d'alguns centres catalans que mantenien catàlegs manuals d'autoritats.

2.3.3 Característiques pròpies del format. Hi ha dues característiques del CATMARC que interessa destacar: l'ús de la "tècnica del camp 248" i la hibridació de formats pròpia de la segona edició.

El disseny de la "tècnica del camp 248" del CATMARC bibliogràfic millora la de l'UKMARC. Permet la perfecta plasmació de la descripció en més d'un nivell establerta

per les ISBD i, per tant, possibilita donar en un únic registre bibliogràfic informació acurada del conjunt del document i de totes les seves parts. La dificultat rau en trobar un sistema de programes que gestioni correctament aquests registres, és a dir, que sigui capaç de compactar els registres de les parts d'un document en un registre únic.

Pel que fa a la hibridació de formats de la segona edició del CATMARC –tant en el format bibliogràfic com en el d'autoritats–, s'ha de dir que un format híbrid com a tal no és necessàriament ni bo ni dolent, ja que el resultat dependrà de com s'hagi fet la hibridació. Però aquest fet pot tenir unes conseqüències que s'han de tenir en compte; així, per exemple, pot afegir noves dificultats a l'hora de trobar un sistema de programes que gestioni correctament els registres en aquest format híbrid.

Així doncs, en tots dos temes (la "tècnica del camp 248" i la hibridació de formats) s'arriba a la mateixa dificultat: trobar un sistema de programes que gestioni correctament els registres. Com ja s'ha dit més amunt ([vegeu 2.1.5](#)), un sistema documental informatitzat està compost bàsicament de registres i d'un sistema de programes d'ordinador que gestiona la informació dels registres. En aquest cas, es tenen registres en un determinat format i s'ha de trobar un sistema que els gestioni adequadament. Per solucionar aquest problema es pot pensar en recórrer a alguna de les alternatives següents:

- a) Adquirir un sistema dissenyat específicament per gestionar registres CATMARC.
- b) Adquirir un sistema dissenyat per a un altre format i fer una aplicació específica per al CATMARC ([vegeu 2.1.5b](#)).
- c) Adquirir un sistema dissenyat per a un altre format i, sense fer una aplicació específica per al CATMARC, fer-lo funcionar amb registres CATMARC (això significaria introduir informació en els registres que se sap positivament que no serà utilitzada).
- d) Adquirir un sistema no dissenyat per a un format concret i aplicar un dels dos procediments anteriors ([vegeu 2.1.5b](#)).
- e) Dissenyar localment un sistema de programes basat en el CATMARC.

Donada la situació actual a Catalunya i després de les experiències ja viscudes, quina d'aquestes alternatives pot garantir la seva viabilitat?

2.3.4 Manteniment i desenvolupament. El format bibliogràfic UKMARC ha tingut un manteniment complex i un desenvolupament incert degut a les dues tendències a què ha estat sotmès (la que l'apropa a l'USMARC i la que l'allunya d'ell). Aquesta situació es reproduïx i es multiplica en el cas del format bibliogràfic CATMARC (1992) que, com a format híbrid, ha de girar simultàniament a l'entorn a dos formats, l'UKMARC i l'USMARC.

Aquesta situació, complexa per si mateixa, s'ha vist agreujada per l'absència d'un organisme encarregat específicament del manteniment i desenvolupament del CATMARC. És cert que la *Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya* atorga la responsabilitat de la gestió i el manteniment del format a la Biblioteca de Catalunya; tanmateix, des que es va publicar la segona edició del *Manual*, cap organisme no ha pres cap decisió sobre el seu manteniment i la forma d'actualitzar-

lo. No s'ha fet un seguiment i manteniment continuat del format CATMARC, la tasca de la Biblioteca de Catalunya s'ha limitat bàsicament a donar resposta a les consultes puntuals dels usuaris.

2.3.5 Difusió. El format bibliogràfic CATMARC ha arribat a ser el format utilitzat més extensament a Catalunya. Tanmateix, causes de naturalesa diferent han contribuït a la desregularització de la seva aplicació:

- a) L'absència d'un organisme encarregat específicament del seu manteniment i de la regularització de la seva aplicació. L'Institut Català de Bibliografia demanà la creació d'una oficina del CATMARC el 1984 que mai no va ser constituïda.
- b) El seu començament lligat a un producte molt específic: la *Bibliografia nacional de Catalunya* de monografies impreses iniciada el 1982.
- c) El fet d'haver-se basat en un format dissenyat per a l'elaboració i distribució de registres bibliogràfics de la *British national bibliography* que no contemplava la gestió d'informació local.
- d) La ràpida expansió del format fora del context inicial per al qual va ser dissenyat.
- e) El fet que els usuaris del format estiguessin automatitzats amb sistemes de programes dissenyats localment que permetien aplicacions diferents del format.
- f) La publicació tardana de la primera edició estàndard del CATMARC (1987).
- g) L'arribada a Catalunya d'un sistema de programes dissenyat per a l'USMARC el 1990.
- h) La catalogació per còpia de registres USMARC.
- i) L'aparició de la segona edició del CATMARC que el converteix en un format híbrid i que esdevé un element més de desregularització en el sistema bibliotecari català, tot i que la intenció dels seus responsables havia estat la contrària.

2.3.6 Mercat de productes. Amb relació als sistemes documentals emprats a Catalunya que gestionen registres MARC, destaca tant pel nombre de registres com pel d'usuaris el sistema VTLS que és utilitzat, entre altres institucions, per la Biblioteca de Catalunya, totes les biblioteques de les universitats públiques catalanes, el Consorci de Biblioteques de les Universitat de Catalunya, les xarxes de biblioteques públiques de la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya i les biblioteques de departaments i d'altres organismes que depenen del govern de la Generalitat de Catalunya.

Els altres sistemes emprats a Catalunya que gestionen registres MARC són ABSYS i SABINI –que tenen aplicacions en els formats CATMARC i IBERMARC–, BiblioNext –que ha estat desenvolupat directament per gestionar registres CATMARC– i MicroVTLS. El nombre de registres gestionats per aquests sistemes és molt inferior al total de registres en bases de dades VTLS; així mateix, els usuaris d'aquests sistemes també és molt menor que el d'usuaris de VTLS.

2.3.7 Documentació. Les dues versions del format bibliogràfic CATMARC que actualment s'apliquen a Catalunya es descriuen en les dues edicions del *Manual del*

CATMARC (1987 i 1992). El format d'autoritats CATMARC es descriu en la segona edició del *Manual del CATMARC* (1992).

Manual del CATMARC. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Institut Català de Bibliografia, 1987- . 1 vol. (en paginació múltiple).

Manual del CATMARC. 2a ed. rev. i augm. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1992- . 1 vol. (en paginació múltiple).

Si no es tenen en compte les diferències d'abast i completesa ja assenyalades, el *Manual del CATMARC* es pot considerar, per les seves explicacions, comentaris, exemples, etc., l'equivalent a les parts corresponents de l'*USMARC concise formats* ("Bibliographic data" i "Authority data"). Aquesta equivalència posa de manifest una possible carència dels manuals del CATMARC: si la versió abreujada dels formats USMARC troben una presentació més aprofundida en les seves versions completes (*USMARC format for bibliographic data*, *USMARC format for authority data*, *USMARC format for classification data*, etc.), on s'ha d'anar per trobar una presentació més aprofundida del CATMARC? Aquest és un problema real amb el qual es troba freqüentment el personal dedicat a regularitzar l'aplicació dels formats a Catalunya i que es resol amb la consulta de la versió completa dels formats USMARC.

La bibliografia tècnica relacionada amb el joc de formats CATMARC –manuais d'aplicació dels formats, manuals de catalogació, etc.– és molt reduïda. L'ús de la bibliografia tècnica basada en altres formats necessita ser reinterpretada perquè es pugui aplicar a un context CATMARC.

2.3.8 Senzillesa. Es remet als comentaris fets més amunt relatius a l'UKMARC ([vegeu 2.2.8](#)) i a l'USMARC ([vegeu 2.1.7](#)).

2.3.9 Èmfasi nacional. El CATMARC resol en part el problema de l'èmfasi nacional amb l'ampliació de les llistes de codis emprades en formats foranis (per exemple, codis d'àrea geogràfica per a les comarques catalanes). Tanmateix, les modificacions són mínimes i no queda resolt el problema de l'autoritat que manté aquestes llistes. (De fet, no es creu convenient allunyar-se de les llistes que tenen una acceptació internacional, ja que aquest allunyament dificultaria l'intercanvi internacional de registres).

3 Situació actual dels formats MARC a Catalunya

Des de l'any 1993 el sistema bibliotecari català viu una situació complexa pel que fa als formats MARC. Les causes més visibles d'aquesta situació són: a) la publicació el 1992 de la segona edició del *Manual del CATMARC*, que revisa i augmenta l'estàndard nacional del format bibliogràfic i que estableix l'estàndard nacional de format d'autoritats; b) la convivència en el sistema bibliotecari català de diferents polítiques d'ús dels formats CATMARC (1987), CATMARC (1992) i d'alguns camps de l'USMARC. Davant d'aquesta situació, la Subdirecció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya va convocar una reunió el 25 de novembre de 1993, en la qual van participar els usuaris més representatius dels formats CATMARC, i va encarregar l'elaboració d'un estudi de la situació del CATMARC a Catalunya a un equip ad hoc format per Daniel Busquets, Ida Conesa, Imma Ferran i Carme Franch.

Aquest equip recull en el seu informe final –*Format CATMARC: document de treball*, de 10.3.1993– els resultats de l'enquesta que va realitzar a 17 centres bibliogràfics de Catalunya. Atesos els importants canvis que hi ha hagut en el sistema bibliotecari català derivats, d'una part, de l'aplicació de la llei de biblioteques de 1993 –*Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya*–, d'una altra, del desenvolupament de catàlegs col·lectius i, per últim, de l'àmplia difusió que ha tingut el sistema de programes VTLS a Catalunya, gran part de les dades de l'enquesta ha quedat obsoleta. Tanmateix, pel que fa al format bibliogràfic, les dades de l'informe reflecteixen una situació que també es produeix actualment: hi ha centres que utilitzen CATMARC (1992), n'hi ha que fan servir CATMARC (1992) amb designadors de l'USMARC, i n'hi ha que usen CATMARC (1987) amb designadors de l'USMARC i/o del CATMARC (1992).

Pel que fa al format d'autoritats, la situació ha canviat substancialment en relació a la reflectida en l'informe. Tot i que el CATMARC (1992) segueix essent oficialment l'estàndard nacional, ja que és l'únic publicat, el format d'autoritats més utilitzat actualment a Catalunya és l'adaptació de l'USMARC d'autoritats feta pel Grup d'Usuaris VTLS-Espanya (setembre 1992). Aquesta adaptació és una versió catalana molt reduïda del format nord-americà original; es limita a definir els designadors de contingut del format i a establir els valors que poden prendre els indicadors de camps i les posicions de la capçalera, del directori i del camp 008 (per a una aplicació consistent del format caldria, com a mínim, traduir al català la versió abreujada –"concise"– del format original i adaptar la definició dels valors codificats del camp 008 a les eines i funcionament de l'entorn català). Per tal de fer el format d'autoritats coherent amb el format bibliogràfic CATMARC, el format original es va adaptar a la configuració CATMARC.

Amb relació al format de fons, a Catalunya no hi ha oficialment un format que es pugui considerar estàndard nacional. En el cas de les monografies (amb l'excepció de les dades de localització dels recursos electrònics d'accés remot), per anotar les dades de fons i localització s'utilitzen etiquetes locals del format bibliogràfic i/o el format VTLS de registres d'item (o d'exemplar). En el cas de publicacions en sèrie (amb l'excepció de les dades de localització dels recursos electrònics d'accés remot), el format més utilitzat actualment a Catalunya és l'adaptació de l'USMARC de fons feta pel Grup d'Usuaris VTLS-Espanya (setembre 1992). Com en el cas del format d'autoritats, aquesta adaptació és una versió catalana molt reduïda del format nord-americà original. Tanmateix, s'ha mantingut la configuració de l'USMARC i no s'ha adoptat la del CATMARC (per exemple, els designadors de subcamp poden tenir caràcters numèrics i alfabètics –en el CATMARC només poden ser alfabètics).

A Catalunya no s'utilitzen formats de classificació ni formats d'informació a la comunitat.

4 Jocs de formats aplicables al sistema bibliotecari català

Comparats els formats USMARC, UKMARC i CATMARC, vista la situació actual dels formats MARC a Catalunya i tenint en compte les perspectives de futur dels formats

MARC fetes per Mortaza Kokabi i, més recentment, per Alan Hopkinson, dues són les alternatives que es consideren aconsellables per al sistema bibliotecari català: a) una nova edició revisada i augmentada del CATMARC, el CATMARC3 (format bibliogràfic CATMARC, format d'autoritats USMARC amb configuració CATMARC i format de fons i localitzacions USMARC) o b) l'adopció del joc de formats USMARC. A continuació es relacionen les tasques que s'haurien de dur a terme per a la implementació de les dues alternatives i els seus avantatges i inconvenients.

4.1 CATMARC3 (format bibliogràfic CATMARC, format d'autoritats USMARC amb configuració CATMARC i format de fons i localitzacions USMARC)

Tal com s'ha dit, l'UKMARC està sotmès a un programa d'harmonització amb els formats CAN/MARC i USMARC (aquests dos últims formats han donat lloc al MARC 21). Els límits que els responsables de l'UKMARC han posat a aquest programa de convergència són: la correspondència de l'estructura de codificació dels subcamp amb els elements de les ISBD, la generació de la puntuació pel programari i la possibilitat d'utilitzar la descripció en més d'un nivell (ús del camp 248). Com a conseqüència d'aquesta convergència, és de preveure un apropament progressiu de l'UKMARC a l'USMARC amb els límits ja citats.

En aquest context són possibles dues variants extremes a l'alternativa CATMARC3 (amb variants intermèdies), depenent de la política de desenvolupament del CATMARC bibliogràfic que s'acordi: a) basar el seu desenvolupament en l'UKMARC o b) basar-lo en l'USMARC. En conseqüència, les consideracions que es fan per al conjunt de les dues variants en els apartats 4.1.1 a 4.1.3, han de ser matisades amb les consideracions que es donen a continuació per a cada una de les variants:

A) Desenvolupament del CATMARC3 bibliogràfic basat en l'UKMARC.

1) Avantatges:

- a) El manteniment del format bibliogràfic CATMARC3 basat en l'UKMARC seria més simple que el de la variant basada en l'USMARC. L'organisme encarregat del manteniment del CATMARC3 bibliogràfic tindria un únic format com a format de referència. A més, el CATMARC bibliogràfic té la configuració de l'UKMARC i, en conseqüència, els designadors de l'UKMARC que es vulguin introduir en el CATMARC3 bibliogràfic no necessiten canviar la seva configuració.
- b) El desenvolupament del CATMARC3 bibliogràfic seria més fiable tant per als seus usuaris com per als dissenyadors de sistemes de programes. La seva autoritat es recolzaria en la de l'UKMARC, un format que ha estat utilitzat internacionalment en el disseny de formats nacionals.

- c) Els sistemes de programes dissenyats a partir de l'UKMARC bibliogràfic o amb aplicació per a l'UKMARC bibliogràfic serien més fàcilment aplicables als registres CATMARC3 bibliogràfics. Tanmateix, restaria per resoldre el problema de la gestió dels registres d'autoritats i de fons.

2) Inconvenients:

- a) Es retardaria la introducció de canvis procedents de l'USMARC en el CATMARC3 bibliogràfic. S'hauria d'esperar a què es produís el canvi en l'UKMARC per fer-lo en el CATMARC3 (amb el risc afegit que el canvi que es desitja per al CATMARC3 no sigui implementat en l'UKMARC).
- b) Per coherència, seria bo adequar els designadors de la segona edició del CATMARC (1992) aliens a l'UKMARC i, si cal, modificar els registres bibliogràfics ja existents per adequar-los al format resultant de la revisió.

B) Desenvolupament del CATMARC3 bibliogràfic basat en l'USMARC.

1) Avantatges:

- a) L'USMARC és un format més ampli, exhaustiu i amb major capacitat de reacció que l'UKMARC. En conseqüència, seria més fàcil trobar els designadors nous que es necessitessin per al CATMARC3 bibliogràfic en l'USMARC que no pas en l'UKMARC.

2) Inconvenients:

- a) S'avançaria en la hibridació de formats iniciada per la segona edició del CATMARC i, com a conseqüència, s'aprofundiria en els problemes que generen aquests tipus de formats (dificultat de manteniment, necessitat d'adaptar la bibliografia tècnica basada en un format concret, reducció de la rendibilitat dels sistemes de programes dissenyats a partir d'un format concret, etc.).
- b) Els canvis del CATMARC3 bibliogràfic procedents de l'USMARC s'haurien d'adaptar a la configuració del CATMARC.

4.1.1 Tasques a realitzar

Format bibliogràfic

- Preparar i publicar una nova edició del format bibliogràfic, el CATMARC3.
  - Acordar amb els usuaris el(s) format(s) de referència per a la nova versió i el seu futur desenvolupament.

- Acordar amb els usuaris del format els designadors que han de figurar en la nova edició del manual.
- Acordar amb els usuaris les directrius de la revisió.
- Formar els usuaris en l'aplicació del nou format bibliogràfic.
- Si cal, modificar les concrecions catalogràfiques locals afectades pels canvis.
- Si cal, modificar els registres bibliogràfics ja existents per adequar-los al format resultant de la revisió.

Format d'autoritats

- Adaptar la definició dels valors codificats del camp 008 a l'entorn català.
- Com a mínim, traduir al català la versió abreujada del format USMARC d'autoritats (tot incorporant l'adaptació de la configuració al CATMARC feta pel GUVE).

Format de fons

- Com a mínim, traduir al català la versió abreujada del format USMARC de fons.

4.1.2 Avantatges

- a) Els formats CATMARC bibliogràfic i d'autoritats preveuen la generació de part de la puntuació a partir dels indicadors de subcamp. En conseqüència, el CATMARC3 facilitaria i simplificaria la introducció de dades i evitaria els errors derivats de la puntuació manual. Tanmateix, cal tenir en compte que, perquè aquest avantatge sigui real, el sistema hauria de funcionar tal com preveuen els formats CATMARC.
- b) La subdivisió dels camps en subcamps seria més detallada en el CATMARC3 que en l'USMARC. En conseqüència el CATMARC3 permetria una sortida més flexible i més acurada tipogràficament dels registres bibliogràfics i d'autoritat.
- c) Si es compara la quantia i la significació dels canvis que comportaria la nova edició del CATMARC bibliogràfic i d'autoritats amb les que suposaria el pas a l'USMARC, aquests canvis es poden considerar mínims.
- d) El CATMARC3 bibliogràfic seria l'evolució "natural" del format nacional català i no suposaria cap ruptura amb el passat. En conseqüència, si es fes correctament, no hauria de generar rebuig entre els usuaris del format i la inversió que es fes en formats es podria dedicar a la seva millora i a la regularització de la seva aplicació.
- e) Si els canvis en el joc de formats CATMARC3 comportessin modificacions en els registres ja existents i/o en la normativa catalogràfica, el personal catalogador, el més nombrós, es veuria poc afectat. A més, hi ha una consciència generalitzada de la necessitat dels canvis.

4.1.3 Inconvenients

- a) Pel que fa als formats bibliogràfic i d'autoritats, el CATMARC3 mantindria l'allunyament de la tendència internacional actual cap als formats internacionals USMARC i UNIMARC.

- b) El joc de formats CATMARC tindria una composició heterogènia: format bibliogràfic basat en l'UKMARC i/o en l'USMARC, però amb algunes particularitats i amb configuració UKMARC; format d'autoritats basat en l'USMARC, però, en part, amb configuració UKMARC; format de fons USMARC. Aquesta amalgama de formats afectaria negativament la coherència del conjunt, el seu manteniment i desenvolupament, l'intercanvi de registres amb centres de fora de Catalunya, la dimensió del mercat de sistemes de programes capaços de gestionar correctament els registres CATMARC3, etc. A més, l'elaboració d'un CATMARC3 requeriria l'obtenció dels permisos dels responsables dels formats en què es basés.
- c) Els CATMARC1/2 (primera i segona edicions) bibliogràfics no permeten tractar adequadament els documents que pertanyen a més d'un tipus de material a la vegada (multimèdia, publicacions en sèrie en CD-ROM, etc.), ni els materials d'arxiu o els materials que són tractats com a tals. Tampoc no disposen de designadors dissenyats per contenir la informació necessària per a la gestió de sistemes documentals altres que biblioteques (catàlegs col·lectius, serveis bibliogràfics, etc.). En desenvolupar un CATMARC3 caldria estudiar la incorporació de designadors que permetessin anotar la informació local.
- d) La informació local -que varia amb el dipositori del document- i la informació d'exemplar -que varia amb l'exemplar de l'edició, etc. que es descriu- són informacions que s'haurien d'estandarditzar. Fins on fos possible, s'hauria d'establir quina informació s'ha de donar, com s'ha de donar i on s'ha de donar. Actualment els catàlegs de les biblioteques són accessibles fora del lloc en què estan ubicats, els usuaris passen del catàleg d'una biblioteca al d'una altra sense solució de continuïtat i la desregularització d'aquesta mena d'informació dificulta la seva consulta. Fins ara, els formats CATMARC1/2 bibliogràfics només tracten parcialment aquesta informació i la seva aplicació ha estat irregular en aquest punt. Com en el cas anterior, en desenvolupar un CATMARC3 caldria estudiar la incorporació de designadors que permetessin anotar la informació local i d'exemplar.
- e) El manteniment i desenvolupament dels formats és una tasca difícil i costosa i ha estat una de les causes de l'abandó d'alguns formats nacionals. En el cas del CATMARC3, aquesta situació es veuria agreujada per la composició heterogènia del joc de formats. (Vegeu també [4.1A1a](#), [4.1A1b](#), [4.1A2a](#), [4.1B1a](#), [4.1B2a](#) i [4.1B2b](#)).
- f) Degut a les dimensions del mercat català, sembla difícil que el CATMARC3 sigui capaç de generar el mercat i la confiança necessària perquè les empreses inverteixin en la producció de sistemes de programes dissenyats a partir del CATMARC3. És de preveure que, en relació a aquest tema, Catalunya depengui de mercats externs. Mantenir un format que no tingui com a contrapartida un mercat de sistemes dissenyats a partir d'aquest format, deixaria obert el problema de trobar un sistema de programes (o una aplicació d'un sistema) que gestionés correctament els registres en aquest format. A més, si es trobés, molt probablement s'encarriren la compra i el manteniment del sistema.
- g) Quan el grup d'usuaris que demanen una aplicació o una millora "locals" d'un sistema de programes d'àmbit internacional és reduït, és difícil que

l'empresa venedora accepti un compromís contractual d'actualització permanent de l'aplicació "local" del sistema; encara és més difícil fer-lo complir. Aquest seria el cas dels usuaris del CATMARC3 que tinguessin un sistema de difusió internacional.

- h) Els mercats externs de registres MARC de major interès per a Catalunya són el mercat de registres USMARC i el de registres IBERMARC. El CATMARC3 dificultaria i encarriria l'intercanvi de registres i els possibles programes de cooperació amb entitats que utilitzen aquests formats.
- i) La bibliografia de temàtica catalogràfica relacionada directament o indirectament amb els formats USMARC (manuals del format, manuals d'aplicació del format, concrecions i interpretacions de la normativa catalogràfica, procediments de catalogació, etc.) és la més utilitzada a Catalunya. L'aplicació d'aquesta bibliografia en un context CATMARC suposaria la seva adaptació (molt sovint aquesta literatura tècnica diu com fer, però no perquè s'ha de fer i, en conseqüència, no sempre és de fàcil adaptació).

4.2 USMARC (format bibliogràfic USMARC, format d'autoritats USMARC i format de fons i localitzacions USMARC)

4.2.1 Tasques a realitzar

Format bibliogràfic

- Com a mínim, traduir al català la versió abreujada del format USMARC bibliogràfic. Aquesta traducció es pot publicar completa o, per tal de facilitar la seva introducció, es pot publicar només amb els designadors aplicables actualment al sistema bibliotecari català. En aquest últim cas,
  - acordar amb els usuaris del format els designadors que han de figurar en la versió catalana del manual.
- Formar els usuaris en l'aplicació del nou format bibliogràfic.
- Modificar les concrecions catalogràfiques locals afectades pels canvis.
- Convertir els registres bibliogràfics CATMARC existents en registres USMARC.

Format d'autoritats

- Adaptar la definició dels valors codificats del camp 008 a l'entorn català.
- Com a mínim, traduir al català la versió abreujada del format USMARC d'autoritats.
- Formar els usuaris en l'aplicació del nou format de autoritats.
- Convertir els registres d'autoritat USMARC (adaptació GUVÉ) existents en registres USMARC.

Format de fons

- Com a mínim, traduir al català la versió abreujada del format USMARC de fons.

4.2.2 Avantatges

- a) El joc de formats USMARC és un dels dos pols d'atracció dins de la tendència actual cap a formats internacionals. En conseqüència, aquesta alternativa situaria el sistema bibliotecari català dins d'aquesta tendència.
- b) L'USMARC bibliogràfic és un format molt més complet i exhaustiu que no pas els CATMARC1/2 bibliogràfics. És el marc idoni per resoldre bona part de les carències observades en els CATMARC1/2 bibliogràfics ([vegeu 4.1.3c-d](#)).
- c) De les dues alternatives contemplades en aquest informe, el joc de formats USMARC és el que oferiria la solució més simple i econòmica al problema de manteniment i desenvolupament dels formats a Catalunya ja que sempre hi hauria un referent únic.
- d) El sistema bibliotecari català veuria notablement millorada la seva posició respecte al mercat de sistemes de programes dissenyats a partir dels formats USMARC. El sistema català, com qualsevol altre usuari del joc de formats USMARC, podria accedir al mercat de sistemes de programes específics més extens i competitiu del món sense necessitat de programes d'aplicació intermedis.
- e) El joc de formats USMARC afavoriria l'intercanvi de registres i la cooperació amb els usuaris dels formats USMARC i IBERMARC. A més, oferiria una plataforma de negociació sòlida si, com és recomanable, es plantegés una política de convergència de formats amb la Biblioteca Nacional d'Espanya.
- f) La bibliografia tècnica relacionada directament o indirectament amb els formats USMARC seria més fàcilment aplicable a Catalunya.

4.2.3 Inconvenients

- a) Un canvi d'aquestes dimensions i que afecta els fonaments del sistema bibliotecari català informatitzat, pot posar en perill la unitat del sistema. Si no hi ha un compromís efectiu i actiu per part dels components del sistema, si el programa d'implementació dels nous formats no es planifica adequadament per al conjunt del sistema –tant pel que fa a la conversió de registres com pel que fa a la formació dels usuaris dels nous formats– i si no es destinen el personal i les partides pressupostàries necessàries per a l'execució total del programa, la conseqüència pot ser el trencament de la unitat del sistema, unitat que, encara que fràgil, es comença a veure ara com a un objectiu que es pot aconseguir.
- b) La conversió dels registres bibliogràfics CATMARC1/2 en registres USMARC suposaria una certa pèrdua d'informació i de capacitat de gestió, encara que poc significatives, en els casos en què la informació dels registres CATMARC1/2 és més detallada que la dels corresponents registres USMARC. Caldria planificar acuradament aquesta conversió per tal d'assegurar que la pèrdua fos la mínima possible.
- c) En el cas del CCUC, la conversió de registres bibliogràfics i la de registres d'autoritat s'haurien de repetir en el catàleg col·lectiu i en cadascun dels catàlegs individuals que els componen. Aquest fet multiplica el cost de la conversió.

- d) Es perd part de la costosa inversió realitzada fins ara en la implementació del CATMARC i s'ha d'iniciar una inversió nova per a la implementació de formats nous.
- e) El sistema de programes més utilitzat a Catalunya és un sistema dissenyat a partir de l'USMARC. En conseqüència, és cert que l'ús del joc de formats USMARC milloraria el rendiment del sistema; resoldria els problemes derivats de la utilització del sistema amb un joc de formats per al qual no ha estat dissenyat originàriament. Però s'ha de ser molt conscient que no resoldria els problemes que es deriven de les dificultats que té aquest sistema com a sistema de programes.
- f) El sistema bibliotecari català ha viscut canvis importants en aquests darrers anys. A més, el format CATMARC bibliogràfic, encara avui, continua la seva difusió per nous àmbits del sistema i és objecte de cursos de reciclatge i d'introducció a la seva aplicació. Aquests fets han significat i signifiquen un gran esforç d'adaptació i renovació per part del personal bibliotecari. L'entrada de formats nous en el sistema català, sobretot pel que fa a l'USMARC bibliogràfic, suposaria una ruptura amb la línia seguida fins ara i un esforç afegit per part d'aquest personal. Aquesta situació, juntament amb l'abandó d'un format que s'ha viscut com a format nacional propi –el CATMARC bibliogràfic–, podria generar sentiments negatius cap als formats nous.

5 Recomanacions

Els apartats anteriors d'aquest informe tenen l'objectiu de donar el màxim d'elements de valoració perquè la Comissió Assessora de Catalogació pugui prendre decisions sobre el futur dels formats a Catalunya. A aquests apartats tècnics, la Subcomissió ha cregut convenient afegir les recomanacions següents que haurien de ser considerades ineludibles amb independència de l'opció que finalment adopti la Comissió:

- 1) *Manteniment continuat dels formats.* Els formats necessiten ser mantinguts i desenvolupats de manera permanent per adaptar-los als canvis tecnològics i a l'evolució dels documents mateixos. En adoptar un format s'ha de contreure el compromís de mantenir-lo, desenvolupar-lo i de vetllar per la seva correcta aplicació. Aquest compromís no pot ser ni puntual ni tenir data de caducitat. L'han de contreure els responsables i els usuaris del format i s'ha de mantenir actiu mentre el format s'utilitzi. L'esforç inicial de dissenyar-lo i/o adoptar-lo mai no és suficient. Perquè aquest compromís sigui efectiu cal crear els òrgans que assegurin la seva continuïtat; cal també dotar aquests òrgans dels recursos humans, tècnics i pressupostaris suficients, i vetllar pel seu correcte funcionament.
- 2) *Creació d'una oficina MARC.* Un dels mecanismes per assegurar el manteniment continuat dels formats passa per la creació d'una oficina tècnica que actuï com a nucli central de la seva gestió. L'existència d'aquesta oficina ha estat llargament i insistentment reclamada per la comunitat bibliotecària catalana. L'estat actual d'estancament del format bibliogràfic CATMARC, la situació complexa en què es troben els formats emprats a Catalunya i la confusió que provoca la seva aplicació són en bona part conseqüència de la manca d'un organisme que vetlli pel seu desenvolupament i guii la seva aplicació.

- 3) *Creació d'un grup d'usuaris dels formats MARC.* Un altre dels mecanismes necessaris per garantir un desenvolupament adequat dels formats és la creació d'un grup d'usuaris que actuï d'intermediari entre els seus responsables immediats i els usuaris. Aquest grup tindria la funció de representar les necessitats dels usuaris, participar en el seu desenvolupament i compartir la responsabilitat de la seva aplicació correcta.
- 4) *Establiment de relacions permanents amb la Biblioteca Nacional d'Espanya.* La resta de l'estat és l'entorn immediat del sistema bibliotecari català i el seu mercat de registres és d'interès per al nostre sistema. Disposar de formats diferents suposa dificultats afegides a l'intercanvi. En conseqüència, i per tal de facilitar la comunicació amb la resta de l'estat, s'haurien d'establir fòrums permanents que afavorissin la convergència dels formats emprats a tot l'estat.
- 5) *Afavoriment de la normalització i qualitat dels registres.* És universalment acceptat que per intercanviar de manera eficaç cal compartir una mateixa normativa. Aquesta màxima, que comença a ser assumida a Catalunya pel que fa a la catalogació descriptiva, necessita ser complementada amb una altra condició. Una normativa comuna facilita l'intercanvi d'informació, però no assegura per si mateixa ni la qualitat de la informació intercanviada ni la de les eines de consulta resultants. En conseqüència, no solament cal subratllar la necessitat de compartir normes, sinó que també cal insistir en què els registres compartits siguin de qualitat i s'integrin de manera estructurada i coherent en les bases de dades que alimenten. Dues accions que tindrien un efecte positiu immediat en la qualitat dels registres bibliogràfics, que millorarien la catalogació compartida i per còpia i que contribuirien a la formació de catàlegs locals i col·lectius més coherents serien: a) l'establiment d'un conjunt de caràcters que contemplés tots els diacrítics i caràcters especials emprats en les escriptures llatines i b) l'elaboració d'una llista d'autoritats nacional de noms i títols uniformes.

Finalment, la Subcomissió vol insistir en el fet que cal prendre decisions de manera urgent. L'estat actual dels formats utilitzats a Catalunya –mancats dels designadors necessaris per gestionar catàlegs d'interfície web–, empenyen els seus usuaris a prendre solucions unilaterals que empenyoren l'intercanvi de registres en introduir tota mena de variants en la seva aplicació.

Bibliografia

Anglada, Lluís. "Algunes reflexions a l'entorn de la cinquena edició del Formato IBERMARC para registros bibliográficos." *Item*, núm. 19 (jul.-des. 1996), p. 137-143.

—. *El format MARC i l'intercanvi d'informació bibliogràfica a Catalunya*. Barcelona: Escola Universitària Jordi Rubió i Balaguer de Biblioteconomia i Documentació, 1988.

—; Miralpeix, Concepció. "The exchange of bibliographic records in Catalonia and the CATMARC format." *International cataloguing and bibliographic control*, vol. 17, no. 4 (Oct./Dec. 1988), p. 57-58.

Avram, Henriette D. "Machine-Readable Cataloging (MARC) Program." En: *Encyclopedia of library and information science*. New York: Marcel Dekker, c1968- . Vol. 16, p. 381-413.

—. *MARC: its history and implications*. Washington: Library of Congress, 1975.

"The BL/LC/NLC MARC harmonization initiative." *International cataloguing and bibliographic control*, vol. 27, no. 3 (July/Sept. 1998), p. 48-50.

Bourne, Ross. "Common MARC, or vivent les différences?" *Library review*, vol. 45, no. 2 (1996), p. 25-29.

—. "UK MARC format: management and maintenance." *Select*, no. 8 (Autumm/Winter 1992), p. 6-7.

—. "UKMARC, a format for the twenty-first century?" *New library world*, vol. 93, no. 1101 (1992), p. 4-8.

Campos, Fernanda M.; Lopes, M. In s; Galvao, Rosa M. "MARC formats and their use: an overview." *Program*, vol. 29, no. 4 (Oct. 1995), p. 445-459.

Cataloguing policy convergence agreement [en línia]: Anglo-American Authority File, AAAF 9404(AD) (Product U2): status: final, 20th February 1996. Library of Congress. <<http://lcweb.loc.gov/catdir/pcc/converge.html>>. [Consulta: 15 gen. 1999].

Crawford, Walt. *MARC for library use: understanding integrated USMARC*. 2nd ed. Boston: G.K. Hall, c1989, p. 203-220.

Culkin, Patricia B. "The MARC format: private road or public highway." *Advances in librarianship*, vol. 16 (1992), p. 83-91.

Danskin, Alan. "International initiatives in authority control." *Library review*, vol. 47, no. 4 (1998), p. 200-205.

Equip CATMARC. "Format CATMARC: un document de treball.." Març de 1994. Informe. Biblioteca de Catalunya.

Estivill, Assumpció; Miralpeix, Concepció. "Estat de l'automatització de les biblioteques a Catalunya." *Anuari SOCADI de documentació i informació*, 1998, p. 211-226.

Estrader, Marcel. "De formats." *Item*, núm. 13 (jul.-des. 1993), p. 131-141.

Gascón García, Jesús. "Manual del CATMARC, 2a edició: una primera lectura." *Item*, núm. 12, (gen.-juny 1993), p.134-145.

Gredley, Ellen; Hopkinson, Alan. *Exchanging bibliographic data: MARC and other international formats*. Ottawa [etc.]: Canadian Library Association [etc.], 1990.

Hill, R. W. *Setting the record straight [en línia]: a guide to the MARC format*. 3rd ed. The British Library National Bibliographic Service, 1998.
<<http://www.bl.uk/services/bsds/nbs/publications/srs2.html>>. [Consulta: 15 gen. 1999].

Hopkinson, Alan. "Traditional communication formats: MARC is far from dead." *International cataloguing and bibliographic control*, vol. 28, no. 1 (Jan./Mar. 1999), p. 17-21.

Kokabi, Mortaza. "The internationalization of MARC." *Library review*, vol. 44, no. 4 (1995), p. 21-35, vol. 44, no. 6 (1995), p. 38-51, vol. 44, no. 7 (1995) p. 8-33.

—. "Is the future of MARC assured?" *Library review*, vol. 45, no. 2 (1996), p. 68-72.

MARC 21 [en línia]: MARC formats for the 21st century. The National Library of Canada, revised: 1999-02-12. <<http://www.nlc-bnc.ca/marc/em21info.htm>>. [Consulta: 23 feb. 1999].

MARC Advisory Committee [en línia]. Washington: Library of Congress, 09/17/98. <<http://lcweb.loc.gov/marc/marcadvz.html>>. [Consulta: 30 des. 1998].

MARC harmonisation update [en línia].
<<http://portico.bl.uk/services/bsds/nbs/marc/marcprogr.html>>. [Consulta: 15 gen. 1999].

Oddy, Pat. "Bibliographic standards for the new age." *Library review*, vol. 45, no. 2 (1996), p. 30-40.

Spaulding, Sumner. "ISBD: its origin, rationale, and implications." *Library journal*, vol. 98, no. 2 (15 Jan. 1973), p. 121-123.

Spicher, K. M. "The development of the MARC format." *Cataloging & classification quarterly*, vol. 21, no. 3-4 (1996), p. 75-90.

Torkington, Roy B. "MARC and its application to library automation." *Advances in librarianship*, vol. 4, no. 4 (1974), p. 2-23.

UKMARC format [en línia]: a summary of tags and subfields. The British Library, 01/09/1997.
<<http://www.bl.uk/services/bsds/nbs/marc/wwwman.html>>. [Consulta: 12 gen. 1999].

Van der Merwe, H. C. J. *SAMARC vs USMARC and UNIMARC* [en línia]: *a position paper*. LibraryNet. <<http://www.librarynet.co.za/marc3.htm>>. [Consulta: 28 gen. 1999].

Annex A: Dades de quatre catàlegs col·lectius de Catalunya

1 BASE DE DADES DE LES BIBLIOTEQUES ESPECIALITZADES DELS DEPARTAMENTS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

1.1 Institucions i calendari d'incorporació

- 1r GRUP (novembre 1998-gener 1999)

Negociat de Documentació i Biblioteca del Departament de Sanitat i Seguretat Social
Palau - Gabinet de Documentació i Biblioteca del Departament de la Presidència
Àrea de Documentació i Biblioteca del Departament de PTOPI
Secretaria General del Departament d'Ensenyament
Biblioteques del Cinema i de la Fílmoteca

- 2n GRUP (febrer-abril 1999)

Arxiu Nacional de Catalunya
Centre d'Història Contemporània de Catalunya
Biblioteca del Departament de Benestar Social
Biblioteca Central del Departament de Cultura
Biblioteca de l'Esport - Secr. Gral. de l'Esport
CIIPAC – Centre d'Informació i d'Investigació del Patrimoni Artístic Català
Servei d'Arxius - Dir. Gral. del Patrimoni Cultural

- 3r GRUP (maig-juny 1999)

Biblioteca del Departament de Justícia

Biblioteca del Departament d'Indústria, Comerç i Turisme
Centre Documentació Juvenil - Secr. Gral. de Joventut
Direcció de Serveis - Departament d'Economia i Finances
Escola d'Administració Pública de Catalunya

- 4t GRUP (juliol-setembre 1999)

Centre de Documentació del Departament de Governació
Escola de Bombers de Catalunya
Unitat de Recerca Documental - Dir. Gral. de Política Lingüística
Institut Català de la Mediterrània d'Estudis i Cooperació

Secció de Documentació i Publicacions del Departament de Treball
Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada
Centre de Cultura Tradicional i Popular

- 5è GRUP (octubre-desembre 1999)

Centre de Documentació del DARP
Institut Català de la Salut - Secretaria Tècnica - Centre Documental
Institut Català de la Dona - Centre de Documentació
CEDOCPOL - Escola de Policia de Catalunya

És probable que l'any 2000 s'incorporin al projecte 4-5 biblioteques.

1.2 Nombre de registres al final del projecte

Les dades corresponen als registres automatitzats en els sistemes SICAB, CATDOC i MAD, que són els que es migraran a VTLS.

- Nombre de registres bibliogràfics: 186.523

Correspon a la suma dels registres existents a cada base de dades independent abans de la migració. Una vegada finalitzada la migració es preveu que el nombre de registres duplicats sigui molt baix ja que es tracta de biblioteques especialitzades amb fons molt diferents. Inclou registres de parts components.

- Nombre de registres d'autoritat de diferents nivells de completesa: 32.000

1.3 Formats

- Format bibliogràfic: CATMARC segona edició.
- Format d'autoritats: Resum i adaptació de l'*USMARC format for authority data* elaborat pel Grup d'Usuaris VTLS España l'any 1992
- Format de fons: *USMARC format for holdings data*.

---

2 CATÀLEG COL·LECTIU DE LA XARXA DE BIBLIOTEQUES (DIPUTACIÓ DE BARCELONA)

2.1 Nombre de biblioteques a 3 de juny de 1998

- Total de biblioteques: 124
- Total de biblioteques informatitzades: 76

2.2 Estat de la base de dades a 3 de juny de 1998

- Número de registres bibliogràfics: 189.599
- Número de volums: 2.078.325
- Número de registres d'autoritat:

- Temporals (només contenen l'encapçalament de l'autoritat): 316.955
- Permanents (contenen l'encapçalament autoritzat més altra informació): 42.426

- Número de registres de fons de publicacions en sèrie: 6.236

2.3 Formats utilitzats

- Format bibliogràfic: CATMARC primera edició i etiquetes de CATMARC segona edició (084, 089 i 090).
- Format d'autoritats: Resum i adaptació de *l'USMARC format for authority data* elaborat pel Grup d'Usuaris VTLS Espanya l'any 1992.
- Format de fons: *USMARC format for holdings data*.

3 CATÀLEG COL·LECTIU DE LECTURA PÚBLICA (GENERALITAT DE CATALUNYA)

3.1 Nombre de biblioteques a 3 de juny de 1999

- Àrea de Barcelona: 27
- Àrea de Girona: 36
- Àrea de Lleida: 34
- Àrea de Tarragona: 35
- Central de Préstec: 1

Total de biblioteques: 133

Total de biblioteques informatitzades: 24

3.2 Estat de la base de dades a a 3 de juny de 1999

- Número de registres bibliogràfics: 179.316
- Número de volums: 1.740.266
- Temporals (només contenen l'encapçalament de l'autoritat): 228.841
- Permanents (contenen l'encapçalament autoritzat més altra informació): 108.636
- Número de registres de fons de publicacions en sèrie 223

3.3 Formats utilitzats

- Format bibliogràfic: CATMARC segona edició amb etiquetes locals (991, 992 i 993).
- Format d'autoritats: Resum i adaptació de *l'USMARC format for authority data* elaborat pel Grup d'Usuaris VTLS Espanya l'any 1992.
- Format de fons: *USMARC format for holdings data*.

4 CATÀLEG COL·LECTIU DE LES UNIVERSITATS DE CATALUNYA (CCUC)

4.1 Institucions que integren el CCUC a 1 de juny de 1999

- Institucions membres del CBUC

Universitat de Barcelona
Universitat Autònoma de Barcelona
Universitat Politècnica de Catalunya
Universitat Pompeu i Fabra
Universitat de Girona
Universitat de Lleida
Universitat Rovira i Virgili
Universitat Oberta de Catalunya
Biblioteca de Catalunya

- Institucions no membres del CBUC

Universitat Jaume I
Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya
Institut del Teatre
Universitat de Vic
Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona
Institut Cartogràfic de Catalunya

4.2 Estat de la base de dades a 1 de juny de 1999

- Número de registres bibliogràfics: 1.566.285
- Número de volums (aproximat): 3.100.000
- Número de registres d'autoritat:

- Temporals (només contenen l'encapçalament de l'autoritat): 3.087.652
- Permanents (contenen l'encapçalament autoritzat més altra informació): 37.818

- Número de registres de fons de publicacions en sèrie: 127.282

4.3 Formats utilitzats

- Format bibliogràfic: CATMARC primera i segona edició i camps de l'USMARC
- Format d'autoritats: Resum i adaptació de l'*USMARC format for authority data* elaborat pel Grup d'Usuaris VTLS España l'any 1992
- Format de fons: *USMARC format for holdings data*

4.4 Camps del format USMARC bibliogràfic utilitzats al CCUC

- 050 Library of Congress call number (l'utilitzen algunes institucions per al topogràfic provisional)
- 752 Added entry - Hierarchical place name
- 773 Host item entry
- 856 Electronic location and access

Annex B: Valoració de l'ús de la tècnica de descripció en més d'un nivell

VALORACIÓ DE L'ABANDONAMENT DE LA TÈCNICA DE CATALOGACIÓ EN MÉS D'UN NIVELL EN EL CATÀLEG DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1 CATALOGACIÓ EN MÉS D'UN NIVELL. DESCRIPCIÓ BIBLIOGRÀFICA

1.1. Normativa

ISBD(G), rev. ed., 1992, apèndix A

Les ISBD ofereixen la possibilitat de la descripció en més d'un nivell com una de les alternatives per a la descripció bibliogràfica de parts. Les altres són:

- A. descripcions que presenten com a títol propi el títol comú a les parts, amb els títols de les parts individuals donats en una nota de contingut;
- B. descripcions que presenten com a títol propi el títol de cada part individual, amb el títol comú a les parts donat a la zona de la col·lecció;
- C. descripcions que presenten com a títol propi una combinació de (a) el títol comú a les parts i (b) el títol de cada part individual;
- D. descripcions que presenten l'anàlisi d'una *part component*.

La descripció en més d'un nivell es basa en la distribució de la informació en dos o més nivells. El primer nivell conté informació comuna a tota la publicació o a la publicació principal. El segon i següents nivells contenen informació relativa al volum individual o a una altra unitat. El procés es repeteix tantes vegades com nivells calguin per descriure completament la publicació i les seves parts."

A cada nivell, els elements de la descripció es donen en el mateix ordre i amb la mateixa puntuació que en les publicacions en un volum. Alguns elements es poden fer constar en més d'un nivell. Quan el títol d'un volum va precedit d'un número o designació de volum, els dos elements se separen per dos punts, espai (:)."

Segons aquesta explicació de les ISBD i els exemples que les acompanyen:

- la descripció de la publicació principal només es dóna una vegada;
- es donen tantes descripcions de parts com parts hi hagi;
- el conjunt de la descripció de la publicació principal i de les parts

formen una única descripció bibliogràfica;
- alguns elements es poden fer constar en més d'un nivell" (no s'especifica que hi hagi cap element que no es pugui fer constar en més d'un nivell).

AACR2R

"0.22. Les regles de descripció es basen en l'estructura general de la descripció de materials de biblioteca, la Descripció bibliogràfica normalitzada internacional general (ISBD(G)) ... Les regles segueixen exactament aquella estructura en l'ordre dels elements i llur puntuació prescrita ..."

"13.6. Descripció en més d'un nivell

13.6A. La descripció en més d'un nivell l'utilitzen normalment les bibliografies nacionals i aquells centres de catalogació que preparen entrades que necessiten una identificació completa tant de la part com del tot global en un registre únic que presenta la descripció del tot com a element principal. Useu-la com a alternativa de les entrades analítiques amb 'En'.

Dividiu la informació descriptiva en dos o més nivells. En el primer nivell doneu només informació relativa al document com un tot. En el segon nivell doneu informació relativa a un grup de parts o a la part individual que es descriu. Si la informació del segon nivell es refereix a un grup de parts, doneu la informació relativa a la part individual en un tercer nivell. Distingiu els nivells per la disposició i/o per altres mitjans.

[...]

Quan s'hagin rebut totes les parts, completeu els elements que s'hagin deixat oberts."

Les LCRI estableixen que no s'usi la descripció en més d'un nivell.

1.2. Formats MARC

a) UKMARC i *The British national bibliography*

L'aplicació que l'UKMARC i *The British national bibliography* fan de la descripció en més d'un nivell no s'ajusta al que preveuen les ISBD i les AACR2R.

El format UKMARC permet, a través d'un indicador, col·locar en el segon nivell de la descripció la següent informació:

- camp 248 Title and statement of responsibility for multipart items
- camp 250 Edition statement
- camp 254 Musical presentation
- camp 256 Cartographic mathematical data
- camp 260 Publication, distribution and production
- camp 440 Series area
- camp 490 Series area
- camp 5XX Notes

però no permet posar-hi:

camp 021 International Standard Book Number (ISBN)
camp 300 Physical description

El format UKMARC no permet, per tant, indicar en el primer nivell de descripció la descripció física del conjunt de l'obra. Aquest fet representa que no es preveu que els registres d'una obra catalogada en més d'un nivell es puguin compactar en un únic registre, visualitzable amb una descripció comuna a tot el conjunt i tantes descripcions de les parts com parts tingui el document.

En l'aplicació de la bibliografia britànica això es fa palès –tant en la versió en línia com en la versió en paper– amb la creació de tants registres bibliogràfics com parts de l'obra es cataloguen, que mai –ni tan sols en la versió en paper– són compactats per oferir un únic registre.

b) CATMARC i *Bibliografia nacional de Catalunya*

El format CATMARC, ja des de la primera edició –no en l'edició provisional– modifica alguns camps del format UKMARC per tal d'adequar-los a la descripció en més d'un nivell prevista en la ISBD. Als camps ja previstos per l'UKMARC, s'hi afegeix la possibilitat d'usar un indicador dels camps 021 i 300 per tal de poder donar en el nivell corresponent al conjunt del document el número ISBN del conjunt i, sobretot, la descripció física del conjunt. Altres camps del format CATMARC que, a diferència de l'UKMARC, tenen un indicador per al nivell de catalogació són els 020, 023, 028 i 088.

També és diferent l'aplicació que en feia la *Bibliografia nacional de Catalunya* respecte la de la bibliografia britànica. En el cas català, tot i que en la base de dades de l'Institut Català de Bibliografia es creaven tants registres bibliogràfics com parts del document eren catalogades (sense poder-ne oferir una visualització única), en la bibliografia impresa els registres es compactaven a través d'un procés parcialment automàtic i parcialment manual per donar una descripció tal com és prevista en la ISBD: una única descripció per tot el conjunt i tantes descripcions de les parts com parts es tenien, totes en un únic registre bibliogràfic. La mateixa situació es dona en la base de dades del Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic i els catàlegs impresos que editava.

c) USMARC

No contempla la possibilitat d'usar la descripció en més d'un nivell.

2 CATALOGACIÓ EN MÉS D'UN NIVELL. PUNTS D'ACCÉS

A l'hora d'establir els punts d'accés principal i secundaris, tant bibliogràfics com de matèries, cal tenir en compte si estem realitzant una catalogació per al conjunt del document o estem catalogant cada part del document part per part.

De les quatre opcions alternatives a la descripció en més d'un nivell, queda clar que en l'opció A es cataloga el conjunt com un tot, i que en les opcions B i C el que estem prioritzant és la part (excloem d'aquesta anàlisi l'opció D, destinada a la descripció de parts components). Per tant, en l'opció A, l'entrada principal serà la que correspongui al conjunt del document i les entrades secundàries i de matèries també es realitzaran

segons correspongui al conjunt del document (però també es poden fer punts d'accés relatius a totes o algunes de les parts). En les opcions B i C, en canvi, els punts d'accés hauran d'anar en relació amb cada part concreta que es catalogui (i, semblantment al cas anterior, també es poden donar punts d'accés per al conjunt del document).

La descripció en més d'un nivell, tenint en compte com es presenta en la ISBD i l'aplicació que en feia l'Institut Català de Bibliografia, cal entendre-la com a catalogació del conjunt de l'obra en una única descripció bibliogràfica, encara que el format CATMARC preveu la creació de tants registres bibliogràfics com parts es cataloguin (amb una possibilitat més teòrica que real: "si cal, les dades resultants es poden formatjar a la sortida per tal que es creï una descripció a més d'un nivell", *Manual del CATMARC*, 2a ed., p. 3.4.5/12). Per tant, si la descripció en més d'un nivell es considera com una única descripció, els punts d'accés també s'hauran de fer per a tot el conjunt, tant el principal com els secundaris. I així, la traça d'un document catalogat en més d'un nivell haurà de ser la mateixa que si el document fos catalogat en un únic registre bibliogràfic (amb el benentès que es poden fer els punts d'accés secundaris relatius a totes o algunes de les parts). Aquest raonament era seguit tant per l'Institut Català de Bibliografia en la *Bibliografia nacional de Catalunya* com pel Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic de Catalunya, tant en la base de dades com en els catàlegs impresos.

Aquesta opció, que sembla coherent amb el previst per les ISBD, no és aplicada en la bibliografia britànica –si més no això és el que es dedueix dels exemples consultats–, en la qual, per una banda, les entrades principals de cada part són les que corresponen al conjunt del document, mentre que per altra banda, les entrades secundàries es fan d'acord tant amb el conjunt com amb la part, i les de matèries es fan d'acord només amb cada part concreta.

La Biblioteca de Catalunya, per la seva part, utilitzava la tècnica de la descripció en més d'un nivell amb una interpretació més semblant a la de la bibliografia britànica –punt d'accés principal d'acord amb el conjunt del document, punts d'accés secundaris segons el conjunt i les parts, i entrades secundàries de matèries només segons cada una de les parts; aquesta modalitat havia estat substituïda darrerament per la interpretació de l'Institut Català de Bibliografia.

Interpretacions semblants a la de la bibliografia britànica es poden trobar també en els catàlegs de les biblioteques públiques de la Generalitat de Catalunya i de la Diputació de Barcelona –segons es dedueix dels exemples consultats. En ambdós casos les entrades principals es fan sempre per la corresponent al conjunt, mentre que les entrades secundàries es fan tenint en compte tant les parts com el conjunt; en l'anàlisi de les matèries, en canvi, sembla que la xarxa de la Generalitat prengui com a base només el conjunt, mentre que la xarxa de la Diputació en faci tant per les parts com per al conjunt.

3 CONSEQÜÈNCIES DE DEIXAR D'APLICAR LA DESCRIPCIÓ EN MÉS D'UN NIVELL EN EL CATÀLEG DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

En la Biblioteca de Catalunya, una vegada abandonada la tècnica de la descripció en més d'un nivell com a conseqüència de la incorporació del catàleg de la Biblioteca en el Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya (CCUC), la catalogació de documents en més d'una part ha quedat concretada en el *Manual de procediments de la Biblioteca de Catalunya*, P CD-005.

Aquestes concrecions permeten usar les tres primeres opcions alternatives a la descripció en més d'un nivell que presenta la ISBD:

A. descripcions que presenten com a títol propi el títol comú a les parts, amb els títols de les parts individuals donats en una nota de contingut; B. descripcions que presenten com a títol propi el títol de cada part individual, amb el títol comú a les parts donat a la zona de la col·lecció; C. descripcions que presenten com a títol propi una combinació de (a) el títol comú a les parts i (b) el títol de cada part individual;

Aquestes tres opcions produeixen dos canvis fonamentals respecte la catalogació en més d'un nivell:

Cas 1. pas de la catalogació en més d'un nivell a la catalogació en un registre per al conjunt del document (opció A); Cas 2. pas de la catalogació en més d'un nivell a la catalogació en un registre per cada part (opció B quan el títol de la part és no dependent, i opció C quan el títol de la part és dependent).

Canvis en la catalogació i en la recuperació de la informació en el catàleg de la Biblioteca de Catalunya

a) Nombre de registres en què es troba catalogat el conjunt de l'obra

Catalogació en més d'un nivell: hi ha tants registres bibliogràfics com parts del document té la Biblioteca.

Aplicació de les concrecions de la Biblioteca de Catalunya:

Cas 1: en un únic registre es recullen totes les parts que té la Biblioteca.

Cas 2: continua havent-hi tants registres bibliogràfics com parts del document té la Biblioteca.

Comentari: per a l'usuari és més fàcil fer-se la idea de quines parts té la Biblioteca quan les troba totes en un únic registre.

b) Visualització del conjunt de l'obra en l'índex de títols

Catalogació en més d'un nivell: en l'índex de títols apareix un únic epígraf pel títol del conjunt, que remet a una pantalla intermitja en què es torna a repetir el títol del conjunt tantes vegades com parts hi ha –sense donar el títol de la part. (El sistema de visualització millora en el catàleg de les biblioteques de la Generalitat, en què també s'hi indica el número de la part, i, sobretot, en el de les biblioteques de la Diputació, on, a

més del títol del conjunt i el número de la part, també hi apareixen les primeres paraules del títol de la part.)

Aplicació de les concrecions de la Biblioteca de Catalunya:

Cas 1: en l'índex de títols apareix un únic epígraf pel títol del conjunt, que dona accés a un únic registre bibliogràfic. Si es considera necessari, es poden fer entrades secundàries per tots o alguns títols de les parts.

Cas 2: en l'índex de títols apareixen tants epígrafs com parts té la Biblioteca (ja sigui: *Títol de la part (no dependent)*, o *Títol comú. Títol de la part (dependent)*), cada un dels quals dona accés al registre bibliogràfic de la part corresponent; a més, en l'índex de títols també apareix un únic epígraf pel títol del conjunt com a títol de col·lecció que, a través d'una pantalla intermitja on apareixen els títols de les parts, dona accés a cada una de les parts que té la Biblioteca.

Comentari: en qualsevol dels dos casos, la visualització a través dels índexs és més clara, ja que se suprimeix la pantalla intermitja en què es repetia el títol del conjunt tantes vegades com parts havia catalogat la Biblioteca; aquesta pantalla intermitja de la Biblioteca de Catalunya no estava preparada per donar accés a descripcions en més d'un nivell.

c) Descripció bibliogràfica

Catalogació en més d'un nivell: en el primer nivell es dona tota la informació corresponent al conjunt del document (títol i mencions de responsabilitat, menció d'edició, peu d'impremta, descripció física –nombre de volums... –, col·lecció, notes, ISBN de l'obra completa...); en el segon i següents nivells es dona tota la informació corresponent a les parts, sempre que

aquesta informació és diferent de la corresponent al conjunt del document (normalment: títol i mencions de responsabilitat, data de publicació, descripció física –normalment: pàgines–, col·lecció amb la numeració concreta de la part, notes, ISBN...).

Aplicació de les concrecions de la Biblioteca de Catalunya:

Cas 1: en donar la informació relativa a les parts en una nota de conté (camp 505), es tendeix a la reducció: es continuen donant els títols de les parts i les seves mencions de responsabilitat principals, però s'obvien altres mencions de responsabilitat, els números ISBN de les parts –sempre que hi hagi un ISBN d'obra completa– i la descripció física de les parts –paginació–; altres informacions queden més diluïdes dins de la descripció del conjunt, com és el cas de la data de publicació, que només és especificada per al conjunt del document. Tot i que aquesta és la tendència predominant, les concrecions permeten indicar amb notes qualsevol informació que es cregui rellevant. Per a documents en més d'una part no completats, les concrecions preveuen l'ús d'angles per donar informació sobre les parts que es tenen (nombre d'unitats físiques, data de publicació, etc.).

Cas 2: es mantenen bàsicament les dades de la zona del títol i de les mencions de responsabilitat, tot i que en el cas en què el títol del conjunt passa a ser títol de col·lecció, es tendeix a reduir les mencions de responsabilitat. No es donen en cada registre les dades del peu d'impremta, la descripció física i les notes que afecten al conjunt del document.

Comentari: en el cas 1 es pot perdre alguna informació, però sempre poc rellevant; si es vol detallar més els peus d'impremta o les descripcions físiques de cada part –per exemple, en documents d'antiquària– cal donar més informació en les notes. En el cas 2, es perd la informació sobre el peu d'impremta i la descripció física del conjunt, que es pot restituir, però, a partir dels diversos registres bibliogràfics per a cada una de les parts accessibles a partir de l'entrada del títol del conjunt com a títol de col·lecció.

d) Punts d'accés

Catalogació en més d'un nivell: segons l'aplicació de l'Institut Català de Bibliografia, a través del registre bibliogràfic de cada part s'accedia als punts d'accés principal, secundaris i de matèries corresponents al conjunt del document. A més, segons el format CATMARC (que no contempla cap indicador per evitar crear una entrada secundària a través del camp 248, mentre que sí existeix a través del camp 245) sempre es crea entrada secundària pel títol de la part, tant que aquest sigui un títol no dependent com que sigui un títol dependent.

Aplicació de les concrecions de la Biblioteca de Catalunya:

Cas 1: es mantenen els mateixos punts d'accés principal, secundaris i de matèries per al registre del conjunt i, normalment, desapareixen les entrades pels títols de les parts. De totes maneres, les concrecions permeten fer entrades analítiques 7XX, 6XX i 080 per aquells autors, títols o matèries que es consideren rellevants.

Cas 2: els punts d'accés principal, secundaris i de matèries es realitzen per a cada part concreta. L'entrada principal del conjunt del document es converteix en encapçalament principal de la col·lecció (440, 800, 810, 811, 840) i les entrades secundàries per al conjunt del document que no es fan constar en els registres per a les parts poden ser donades com a referències d'autor-títol en el registre d'autoritats de la col·lecció. Desapareixen els encapçalaments de matèria per al conjunt, en benefici dels encapçalaments corresponents per a cada una de les parts.

Comentari: en el cas 1, la tendència és a la reducció dels punts d'accés, tot i que les concrecions permeten realitzar les entrades secundàries que hom cregui necessàries. En el cas 2, en canvi, excepte en el pas de les matèries més generals a més específiques, la resta de punts d'accés no varia excessivament; en el catàleg de la Biblioteca, sí que canvia el fet de passar normalment d'un títol per al conjunt que no genera registre d'autoritat (camp 245) a un títol del conjunt que sí genera registre d'autoritat de col·lecció (camps 440, 840, 8XX \$t).

e) Control i accés als exemplars

Catalogació en més d'un nivell: per poder controlar totes les parts d'un conjunt que té la Biblioteca cal entrar dins de cada registre bibliogràfic (un millor disseny de la pantalla intermitja de títols hagués pogut solucionar parcialment aquest problema). En cada registre es cataloga una part, el nombre d'unitats físiques de la qual queda reflectit en el nivell més baix del camp 300; l'accés a les unitats físiques de cada part –i dels seus duplicats i reimpressions– es realitza a través del camp local 993 del registre bibliogràfic i a través del registre d'exemplar (en el camp 8 del registre d'exemplar s'indica el número de volum o part i, si escau, l'any de reimpressió).

Aplicació de les concrecions de la Biblioteca de Catalunya:

Cas 1: el control de les parts que es tenen es realitza en un únic registre bibliogràfic, a través del subcamp \$n del camp 300 (sempre que les parts siguin numerades) i a través del camp 505 –nota de conté– (quan les parts tenen algun tipus de títol o designació alfabètica o numèrica). L'accés a les unitats físiques es realitza a través del camp local 993 del registre bibliogràfic i a través del registre d'exemplar, on és imprescindible l'ús del camp 8 per indicar-hi el número del volum o part (o un fragment del títol de la part, quan aquesta no és numerada) i, si escau, l'any de reimpressió.

Cas 2: no varia la situació respecte a la catalogació en més d'un nivell.

f) Intercanvi de registres

Catalogació en més d'un nivell: amb l'ús del format CATMARC, qualsevol procés d'intercanvi de registres fora del nostre àmbit territorial passa per la conversió del format CATMARC a un altre format, o a l'inrevés, d'un altre format a CATMARC. En aquest sentit, el procés de conversió de CATMARC a USMARC –o a altres formats derivats de l'USMARC– es troba amb una dificultat afegida: l'USMARC i els formats que se'n deriven no contempnen la possibilitat de catalogar amb la tècnica de més d'un nivell. Per tant, qualsevol programa conversor CATMARC-USMARC es troba amb el problema de la conversió del camp 248 (i dels altres camps codificats per als respectius nivells a través d'un indicador). Les solucions que es poden donar automàticament a aquest problema no són prou satisfactòries.

Aplicació de les concrecions de la Biblioteca de Catalunya

Tant en el cas 1 com en el cas 2, la conversió de registres bibliogràfics CATMARC a USMARC no ha de suposar cap problema afegit al procés de conversió.

4 VALORACIÓ DE LES CONSEQÜÈNCIES DE DEIXAR D'APLICAR LA DESCRIPCIÓ EN MÉS D'UN NIVELL EN EL CATÀLEG DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

i) Recuperació de les dades:

- es tendeix a la supressió de punts d'accés, tot i que les concrecions permeten fer tots aquells que es consideri necessaris.

ii) Descripció de les dades:

- es tendeix a la supressió d'informació, tot i que les concrecions permeten donar tota la informació que es consideri necessària.

iii) Legibilitat de les dades:

- en els casos en què es cataloguen les parts en un únic registre bibliogràfic, s'afavoreix la legibilitat de les dades (l'usuari té en un sol registre totes les dades relatives a les parts del document i, per tant, sap quines parts té la Biblioteca); en els casos en què se segueixen catalogant les parts per separat, l'accés que el catàleg de la Biblioteca ofereix a través de les pantalles intermitges ha millorat;

iv) control i accés als exemplars:

- amb l'ús dels angles en el camp 300 per a obres en més d'una part numerades, es facilita el control de les parts que té la Biblioteca; quan les parts no són numerades i, a més, cal distingir entre diverses reimpressions, el registre d'exemplar del sistema VTLS –tal com s'utilitza actualment– pot donar en determinats casos problemes de legibilitat.

v) Intercanvi de registres:

- l'ús de la tècnica de la descripció en més d'un nivell dificulta el procés de conversió CATMARC-USMARC i, per tant, l'intercanvi de registres USMARC o similars resulta menys rendible.

Jaume Clarà i Arisa
Biblioteca de Catalunya
Secció de Col·leccions Generals
17 de febrer de 1999

DESCRIPCIÓ DE DOCUMENTS ANTICS EN MÉS D'UNA PART

1 INTRODUCCIÓ

El present escrit intenta resumir la problemàtica que comporta la descripció bibliogràfica dels documents antics en més d'una part. Cal tenir clar que ens trobem davant de dues qüestions concretes: 1) els documents antics per la seva naturalesa i característiques, requereixen un alt nivell descriptiu; 2) el fet de ser en més d'una part, fa que la descripció sigui més complexa. Per tant, dins de les possibilitats que ofereix la normativa actual, cal escollir el mètode o l'alternativa que ofereixi descripcions precises, llegibles, de fàcil recuperació i compatibles a nivell internacional.

2 NORMATIVA

L'apèndix A de la ISBD(A) 2nd rev. ed. dóna la possibilitat de fer descripcions en un o en diversos nivells. En un sol nivell hi ha diferents possibilitats descriptives: A) descriure l'obra completa i donar en nota de contingut els títols de les parts, B) descriure

cada part i tractar l'obra completa com una col·lecció, C) descriure cada part a partir de la combinació del títol comú i el de cada part i D) descripcions que presenten l'anàlisi d'una part component. L'alternativa de la descripció en més d'un nivell, consisteix en distribuir la informació relativa a tota l'obra en un primer nivell i en el segon i/o següents nivells la informació pertinent de cada volum. Aquest últim mètode sempre s'havia considerat idoni per als documents antics i als propòsits de la normativa: "The specific purpose of ISBD(A) is to provide a sufficiently precise transcription of title-pages, etc., to enable different works and different editions of the same works to be readily identified" [ISBD(A) 2nd rev. ed. 0.1.2]; "La descripció en més d'un nivell l'utilitzen normalment les bibliografies nacionals i aquells centres de catalogació que preparen entrades que necessiten una identificació completa tant de la part com del tot global en un registre únic que presenta la descripció del tot com a element principal. [...] Dividiu la informació descriptiva en dos o més nivells ..." [AACR2R 13.6A].

Els encapçalaments i els altres punts d'accés en les descripcions en més d'un nivell, corresponen a l'obra completa però també hi ha la possibilitat de fer punts d'accés analítics de les parts [AACR2R 13.2, 21.30M].

El format bibliogràfic que fa possible la descripció en més d'un nivell ha estat el format CATMARC (basat en el format UK MARC). El format, mitjançant l'etiqueta 248 i els indicadors en etiquetes com la 250, 260, 300, etc., permet introduir la informació relativa a les parts.

La catalogació resultant consisteix en un registre MARC per a cada part, és a dir, una obra en cinc parts ha de generar cinc registres MARC; el *Manual del CATMARC* [1a ed. pàg. 4/42] però, preveu que "Si cal, les dades resultants poden ser formatejades a la sortida de manera que produeixin una descripció multi-volum."

Així doncs tant la normativa com el format permeten fer una catalogació idònia per a aquest tipus de documents:

1017

Lozano, Cristóbal, 1618-ca. 1660

David perseguido y alivio de lastimados : historia sagrada parafraseada con exemplos y varias historias humanas y divinas ... / por el doctor don Christoval Lozano ... – Añadido por su autor y corregido en esta ediccion [sic]. – Barcelona : por Pablo Campins ... : se hallará en su casa ... y à su costa, 1745. – 3 v. ; 4º (21 cm)

Ref.: Palau 142.848, Simón Díaz 13-3967

Inc.: falta v. 2

Tomo primero. – [12], 384, [8] p.

Sign.: ¶6, A-Aa8, Bb4. – 40 lín., post. impr. i reclams. – Alg. orn. a l'inici del text. – Índex

R. 4344. Enq. perg. (desenganxada), òxid, humitat, taques de tinta a port., alg. p. ratllades, alg. forats de paràsits i ex-l. ms. de Josep Gou i Ferrusola a f. de guarda. "Comprat a J.F. en 1930"

Empremta: se,y a-3. ors, raal 3 1745A (v. 1)

Tomo tercero. – [8], 378, [14] p.

Sign.: ¶4, A-Aa8, Bb4. – 40 lín., post. impr. i reclams. – Alg. orn. a l'inici del

text. – Índex

R. 4329. Enq. perg. (malmesa), òxid, humitat, alg. forats de paràsits i anotacions ms. a f. de guarda. "Comprat a J.F. en 1930"

Empremta: o.l. o,os i-s- pata 3 1745A (v.3)

I. Títol 1. Bíblia. A.T. Reis – Història sagrada

286

Biblioteca Marià Vayreda. *Catàleg de la Biblioteca Marià Vayreda d'Olot*.
Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1991.

3 ESTAT DE LA QÜESTIÓ

No es coneix cap sistema informàtic que permeti visualitzar els registres CATMARC en registres compactats en ISBD. Aquest fet comporta un seguit de problemes tant de gestió de la base com de catalogació i recuperació de la informació:

- Amb la 1a edició de l'ISBD(A), alguns centres catalogàfics catalans optaren per la descripció en un sol nivell quan es tenia tota l'obra completa i per la descripció en més d'un nivell quan no es tenien tots els volums, fora el cas del Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic de Catalunya (CCPB). Així doncs, en la mateixa base de dades trobem dos tipus de tractament descriptiu pel mateix tipus d'obra directament relacionats al mode d'adquisició. En la Secció de Reserva Impresa i Col·leccions Especials de la Biblioteca de Catalunya (RICE) s'optà sistemàticament per a la descripció en més d'un nivell, independentment de la completesa o adquisició del document. En ambdós casos els problemes de gestió i/o coherència de la base són obvis. A més a més si consultem altres centres importants, tant a nivell nacional com internacional, veiem que s'utilitza relativament poc la descripció en diversos nivells.

Veient la tendència mundial, crec que la descripció en més d'un nivell i l'ús d'etiquetes locals (CATMARC 2a ed.), no faciliten el compliment d'un dels principals objectius de les ISBDs [0.1.2] "(A) fer intercanviables els registres provinents de diferents fonts, de manera que els registres produïts en un país puguin ser integrats fàcilment en catàlegs de biblioteques o bibliografies de qualsevol altre país."

- Si es volen publicar catàlegs, bibliografies retrospectives, etc. cal tornar a formatar els registres descrits en més d'un nivell. Això comporta la necessitat de programes especials de compactació, control per part de bibliotecaris i unificació de criteris si existeixen tractaments diferents segons si es tenen totes les parts del document o no.

- Per als catalogadors d'antiquària, és més còmode aplicar el tractament del multi-nivell sistemàticament o quan no es tenen totes les parts del document que no valorar i analitzar l'obra per decidir quina de les alternatives proposades per l'ISBD(A) és la més adient en cada cas. Ara bé, a l'hora de la catalogació, la descripció en més d'un nivell és molt més complexa al ser fragmentada, a més a més com s'ha de descriure tant les portades col·lectives com les de les parts amb totes les seves variants i els seus estats, es necessita més temps i control per part

dels catalogadors. Qualsevol modificació o augment d'informació posterior comporta fer-ho a tots els registres implicats i aquest procés dóna moltes vegades errors i incoherències.

A partir de 1998 la RICE començà a aplicar la proposta del Servei de Normalització de la BC, basada en la descripció en un nivell i concretitzada al *Manual de procediment de la Biblioteca de Catalunya* [P CD-009]. La proposta consisteix bàsicament en aplicar les alternatives a un sol nivell de l'apèndix A de la ISBD(A). Aquestes alternatives faciliten la catalogació, ara bé, també plantegen problemes com per exemple fer constar les dades d'obres en molts volums en un sol registre, a la pràctica es perd informació de certs elements de la descripció, sempre que aquesta informació no sigui essencial ni necessària per identificar i diferenciar edicions, emissions i/o estats d'una mateixa obra.

- La descripció en més d'un nivell comporta una recerca complexa no només perquè la catalogació és fragmentada sinó també perquè en els documents antics les edicions no sempre tenen una menció formal d'edició, emissió i/o estat; és a dir, es diferencien per una nova composició de caixa, per diferències tipogràfiques, etc. la qual cosa es fa constar en la zona de notes. Això comporta que l'usuari ha de fer recerques molt pertinents, ja que els sistemes indexen a partir dels punts d'accés i les pantalles intermitges només donen una descripció abreujada de certs elements però no de la zona de notes. La millor recerca per aquests casos és paraula per paraula, però aquesta també pot presentar soroll o no ser prou exhaustiva.

- La visualització dels registres descrits en més d'un nivell és lenta, ja que un cop feta la recerca, és freqüent la necessitat de seleccionar els registres aparentment similars però que corresponen a edicions, emissions i/o estats diferents, això comporta fer una visualització registre per registre de totes les parts.

El CCPB, mitjançant dues etiquetes locals 993 [CATMARC 2a ed.], solucionava el problema d'informar dels volums de què es disposava d'una edició, emissió i/o estat. La RICE no ho tenia solucionat, les notes d'exemplar eren exclusives del volum descrit i per tant l'usuari havia de visualitzar tots els registres per saber quants volums tenia la biblioteca de les diferents edicions, emissions i/o estats.

Actualment, amb l'aplicació de la descripció a un nivell tant en el CCPB com en la RICE, s'ha reduït considerablement el nombre de registres i com que generalment s'aplica l'alternativa de la descripció de documents en més d'una part en un sol registre, amb una nota d'exemplar és suficient per informar de les parts que es tenen. Per tant la visualització és substancialment més ràpida i clara.

4 CONCLUSIÓ

Per finalitzar voldria sintetitzar els avantatges i els inconvenients de descriure en diversos nivells i en un sol nivell els documents antics en més d'una part.

Descripció en més d'un nivell:

Avantatges:

- Generalment es pot donar més informació en ser una catalogació volum per volum.
- La visualització en format ISBD fóra idònia.

Inconvenients:

- No hi ha, actualment, cap sistema que compacti els registres CATMARC.
- Ocupen molt espai del sistema informàtic.
- Cal tornar a formatar els registres si es vol obtenir a partir de la base productes en altres suports.
- A nivell nacional i internacional és un tractament poc emprat.
- Dificulten els processos d'intercanvi de registres amb altres centres.
- Catalogació complexa.
- Informació fragmentada.
- Recerca complexa.
- Visualització registre per registre.

Descripció en un nivell:

L'experiència de la RICE sobre aquest tipus de descripció és molt limitada, ja que en el 99% dels casos s'ha utilitzat l'alternativa de descriure l'obra completa en un sol registre (opció A, apèndix A ISBD(A) 2nd rev. ed). Hem de tenir present que les monografies antigues, a més a més de complir amb els requisits necessaris per poder aplicar les altres opcions, estan subjectes a com s'han trobat descrites en els repertoris bibliogràfics i en les obres de referència.

Sota aquesta premissa els avantatges d'aquesta opció serien:

- Es genera un sol registre CATMARC.
- Ocupen poc espai del sistema informàtic.
- Informació concentrada.
- El tractament catalogràfic és similar a la resta de documents de la BC, la base manté una coherència.
- Fàcil manipulació: qualsevol modificació només comporta fer-ho un cop, la possibilitat d'error és menor.
- Facilita el procés per obtenir, a partir de la base, productes amb altres suports.
- Facilita la recerca i la visualització.
- Facilita el procés d'intercanvi de registres amb altres centres.

Inconvenients:

- En alguns casos es dóna menys informació.

INTERNET és la via que s'imposa per a les consultes dels catàlegs i bibliografies de les grans biblioteques i el sistema que ha obert les portes a tot tipus d'investigadors d'arreu

del món; crec que l'alternativa de descriure els documents antics en més d'una part en un sol nivell, no només ha aconseguit facilitar la recerca i la visualització sinó que també ha millorat la lectura i comprensió d'aquests documents, sense que l'usuari hagi de tenir un especial coneixement del sistema informàtic ni de la normativa catalogràfica emprada en cada centre.

Immaculada Ferran Augé
Biblioteca de Catalunya
Reserva Impresa i Col·leccions Especials
Barcelona, 17 de febrer de 1999

Annex A: EXEMPLE DE DESCRIPCIÓ EN MÉS D'UN NIVELL

Base consultada: Catàleg Col·lectiu del Patrimoni Bibliogràfic

Format: CATMARC
Sistema VTLS

Recerca: "les obres completes de P. Virgili Maró publicades a València"

Formulació:

1. virgili & obres & castellà 2 Entrades
2. virgili & opera 61 Entrades
3. virgili & opera & valencia 8 Entrades

Visualització resumida:

1. P. Virgilio Maronis Opera omnia variis..... Virgili Maró, Publi
En Valencia en la oficina de los hermanos de 1795
2. P. Virgilio Maronis Opera omnia variis..... Virgili Maró, Publi
En Valencia en la oficina de los hermanos de 1795
3. P. Virgilio Maronis Opera omnia variis..... Virgili Maró, Publi
En Valencia en la oficina de los hermanos de 1795
4. P. Virgilio Maronis Opera omnia variis..... Virgili Maró, Publi
En Valencia en la oficina de los hermanos de 1795
5. P. Virgilio Maronis Opera omnia variis..... Virgili Maró, Publi
En Valencia en la oficina de los hermanos de 1795
6. P. Virgilio Maronis Opera omnia variis..... Virgili Maró, Publi
En Valencia en la oficina de Josef i Thomas.. 1777-1778
7. P. Virgilio Maronis Opera omnia variis..... Virgili Maró, Publi
En Valencia en la oficina de Josef i Thomas.. 1777-1778
8. P. Virgilio Maronis Opera omnia variis..... Virgili Maró, Publi
En Valencia en la oficina de Josef i Thomas.. 1777-1778

Anàlisi:

- Es dedueix, donat que el sistema informa sobre l'any de publicació, que es disposa de dues edicions diferents, però cal pensar que pot existir més d'una

edició similar del mateix any, cosa freqüent en el s. XVIII.

- Si la nostra elecció és l'edició de 1795, caldrà visualitzar el cinc registres per saber si tots pertanyen a la mateixa edició, emissió i/o estat i si es disposa de tots els volums.

Visualització dels registres CATMARC:

Volum 1:

Nivell loc: 5 Analitz: 0 Operador: 0000 Edit

EstRegs: n Entr: 920728 Usat: 970529

Tipus: a NivBib: m Publgov: 0 Llen: spa RepEnc: 1 Ilust: c Codif:

DGMat: W MatBio: b PublCon: 0 País: spv TipDat: s PublPeriòd:

Index: 1 TipPub: p Hometge: 0 Form: NivInt: Dates: 1795

1. 001 CPB0011835

2. 023 11 ial, o.er a,os HiBi 3 1795R (v. 1)

3. 035 0011-41960

4. 040 00 CPB \$b cat \$c CPB

5. 041 00 spat

6. 080 00 871-1"-01"

7. 080 00 929

8. 100 20 Virgili Maró \$h Publi \$c 70-19 aC

1. 245 00 P. Virgilii Maronis Opera omnia \$b variis interpretibus et

notis illustrata \$k Todas las obras de Publio Virgilio Maron

\$b ilustradas con varias interpretaciones y notas en lengua castellana

2. 248 10 \$g Tomo I

3. 249 10 Opera omnia

4. 260 00 En Valencia \$b en la oficina de los hermanos de Orga \$b se hallarán en casa de Mallén y Compañía ... \$c 1795

5. 300 00 \$f 5 \$n v. \$p 8 \$c 17 cm

6. 300 01 [4], 560 p., retrat

7. 505 01 Conté: "La vida de Virgilio / escrita por Claudio Donato", i "la bucolica" i "Las georgicas" de Virgili

8. 508 00 Traduccions i notes de Tiberi Claudi Donat, Fray Luis de León, Gregorio Hernández de Velasco, Juan de Guzmán i Diego López

1. 514 00 Només el v. 1 té tít. col·lectiu; els altres v. tenen tít. individual

2. 531 01 Sign.: [ ]2, A-Mm8

3. 531 00 Nombre variable de lín. i post. impr.

4. 531 00 Alg. orn.

5. 531 01 Retrat de l'autor

6. 534 00 Ref.: Graesse 6-356, Martí Grajales (XVIII) 689; Palau 370.456

7. 546 00 Text paral·lel llatí i castellà a part de l'obra

8. 600 20 Virgili Maró \$h Publi \$c 70-19 aC \$x Crítica i interpretació

9. 600 20 Virgili Maró \$h Publi \$c 70-19 aC \$x Biografia

10. 700 10 Donat \$h Tiberi Claudi

11. 700 11 León \$h Luis de \$c 1527-1591 \$y tr.
1. 700 21 Hernández de Velasco \$h Gregorio \$y tr.
2. 700 11 Guzmán \$h Juan de \$y tr.
3. 700 11 López \$h Diego \$y tr.
4. 700 10 Vegio \$h Maffeo \$c 1407-1458
5. 700 20 Maians i Siscar \$h Gregori \$c 1699-1781
6. 745 00 Poesía sobre el testamento de Virgilio
7. 745 03 La Letra de Pitágoras
8. 745 04 Los Catalectos
9. 745 00 Suplimento de La eneyda
10. 745 00 Vida de Publio Virgilio Maron
11. 752 00 \$d València
12. 760 11 Orga \$f Hermanos de
13. 760 11 Mallén \$f y Compañía
14. 992 00 spa
1. 993 00 A058 \$i 920508
2. 993 00 A058 \$b 23 \$c Enq. perg., òxid i humitat \$d XVIII Vir- \$f Ex-l. ms. de Fiol i de Vogui (1809) \$i 920508
3. 993 00 A088 \$c Inc.: faltan v. 4 i 5 \$i 940617 \$j 10- Conversió
4. 993 00 A088 \$b 1.478 \$c Enq. perg. i òxid \$d 1.478 \$i 940617 \$j 10- Conversió

Volum 2:

- Nivell loc: 5 Analitz: 0 Operador: 0000 Edit
 EstRegs: n Entr: 920508 Usat: 970916
 Tipus: a NivBib: m PublGov: 0 Llen: spa RepEnc: 1 Ilust: c Codif:
 DGMat: W MatBio: b PublCon: 0 País: spv TipDat: s PublPeriòd:
 Index: 1 TipPub: p Hometge: 0 Form: NivInt: Dates: 1795
1. 001 CPB0010569
  2. 023 11 osa- e.te o.na (*ch 3 1795R (vol. 2)
  3. 035 0010-23260
  4. 040 00 CPB \$b cat \$c CPB
  5. 041 00 spalat
  6. 080 00 871-1"-01"
  7. 080 00 929
  8. 100 20 Virgili Maró \$h Publi \$c 70-19 aC
  1. 245 00 P. Virgilio Maronis Opera omnia \$b variis interpretibus et notis illustrata \$k Todas las obras de Publio Virgilio Maron \$b ilustradas con varias interpretaciones y notas en lengua castellana
  2. 248 14 \$g Tomo II \$h Las Geórgicas \$e de Publio Virgilio Maron ... \$e nuevamente traducidas en nuestra lengua castellana en verso suelto, con muchas notaciones ... por Juan de Guzman ... \$j [Vida de Publio Virgilio Maron \$b con la noticia de sus obras traducidas en castellano \$e autor Don Gregorio Mayáns i Siscár ...]
  3. 249 10 Opera omnia
  4. 260 00 En Valencia \$b en la oficina de los hermanos de Orga \$b se

- hallarán en casa de Mallén y Compañía ... \$c 1795
5. 300 00 \$f 5 \$n vol. \$p 8◆ \$c 17 cm
  1. 300 01 [12], 307, [1], XII, 135, [1] p.
  2. 503 01 "Segunda edicion" de la "Vida de Publio Virgilio Maron"
  3. 504 01 La Vida de Virgili té índex
  4. 508 00 Traduccions i notes de Tiberi Claudi Donat, Fray Luis de León, Gregorio Hernández de Velasco, Juan de Guzmán i Diego López
  5. 514 00 Només el vol. 1 té tít. col·lectiu; els altres vol. tenen tít. individual
  6. 531 01 Sign.: [ ]6, A-T8, V2, [ ]6, A-H8, I4
  7. 531 00 Nombre variable de lín. i post. impr.
  8. 531 00 Alg. orn.
  9. 534 00 Ref.: Graesse 6-356, Martí Grajales (XVIII) 689; Palau 370.456
  10. 546 00 Text paral·lel llatí i castellà a part de l'obra
  1. 600 20 Virgili Maró \$h Publi \$c 70-19 aC \$x Crítica i interpretació
  2. 600 20 Virgili Maró \$h Publi \$c 70-19 aC \$x Biografia
  3. 700 10 Donat \$h Tiberi Claudi
  4. 700 11 León \$h Luis de \$c 1527-1591 \$y tr.
  5. 700 21 Hernández de Velasco \$h Gregorio \$y tr.
  6. 700 11 Guzmán \$h Juan de \$y tr.
  7. 700 11 López \$h Diego \$y tr.
  8. 700 10 Vegio \$h Maffeo \$c 1407-1458
  9. 700 20 Maians i Siscar \$h Gregori \$c 1699-1781
  10. 745 00 Poesía sobre el testamento de Virgilio
  11. 745 03 La Letra de Pitágoras
  12. 745 04 Los Catalectos
  13. 745 00 Suplimento de La eneyda
  14. 745 00 Vida de Publio Virgilio Maron
  1. 752 00 \$d València
  2. 760 11 Orga \$f Hermanos de
  3. 760 11 Mallén \$f y Compañía
  4. 992 00 spa
  5. 993 00 A058 \$i 920508
  6. 993 00 A058 \$b 24 \$c Enq. perg. i humitat \$d XVIII Vir- \$f Ex-l. ms. de Fiol i de Vogui (1809) \$i 920508
  7. 993 00 A088 \$c Inc.: falten vol. 4 i 5 \$i 940617 \$j 10-Convertió
  8. 993 00 A088 \$b 1.479 \$c Enq. perg. i òxid \$d 1.479 \$i 940617 \$j 10-Convertió
  9. 993 00 A008 \$c Inc.: només hi ha vol. 2. \$i 970916 \$j 10-Convertió
  10. 993 00 A008 \$b 38.045 \$d 871 Vir \$c Enq. pell i òxid \$f Segell de la BPEB \$i 970916 \$j 10-Convertió

Volum 3:

Nivell loc: 5 Analitz: 0 Operador: 0000 Edit
EstRegs: n Entr: 920729 Usat: 970529
Tipus: a NivBib: m PublGov: 0 Llen: spa RepEnc: 1 Ilust: c Codif:

- DGMat: W MatBio: b PublCon: 0 País: spv TipDat: s PublPeriòd:
Index: 1 TipPub: p Hometge: 0 Form: NivInt: Dates: 1795
1. 001 CPB0011847
  2. 023 11 r,de o-a- s.s, VeSe 3 1795R (v. 3)
  3. 035 0011-43060
  4. 040 00 CPB \$b cat \$c CPB
  5. 041 00 spatat
  6. 080 00 871-1"-01"
  7. 080 00 929
  8. 100 20 Virgili Maró \$h Publi \$c 70-19 aC
    1. 245 00 P. Virgili Maronis Opera omnia \$b variis interpretibus et notis illustrata \$k Todas las obras de Publio Virgilio Maron \$b ilustradas con varias interpretaciones y notas en lengua castellana
    2. 248 14 \$g Tomo III \$h Los Seis libros primeros de la Eneyda \$e de Publio Virgilio Maron \$e traducidos en prosa castellana por ... Fray Luis de Leon
    3. 249 10 Opera omnia
    4. 260 00 En Valencia \$b en la oficina de los hermanos de Orga \$b se hallarán en casa de Mallén y Compañía ... \$c 1795
    5. 300 00 \$f 5 \$n v. \$p 8♦ \$c 17 cm
    6. 300 01 [4], 487, [1] p.
    7. 503 00 Existeix una variant que no esmenta la menció de publ. al peu d'imprenta
      1. 508 00 Traduccions i notes de Tiberi Claudi Donat, Fray Luis de León, Gregorio Hernández de Velasco, Juan de Guzmán i Diego López
      2. 508 01 Segons Palau el traductor d'aquest v. és Diego López
      3. 514 00 Només el v. 1 té tít. col·lectiu; els altres v. tenen tít. individual
      4. 531 01 Sign.: [ ]2, A-Gg8, Hh4
      5. 531 00 Nombre variable de lín. i post. impr.
      6. 531 00 Alg. orn.
      7. 534 00 Ref.: Graesse 6-356, Martí Grajales (XVIII) 689; Palau 370.456
      8. 546 00 Text paral·lel llatí i castellà a part de l'obra
    9. 600 20 Virgili Maró \$h Publi \$c 70-19 aC \$x Crítica i interpretació
    10. 600 20 Virgili Maró \$h Publi \$c 70-19 aC \$x Biografia
      1. 700 10 Donat \$h Tiberi Claudi
      2. 700 11 León \$h Luis de \$c 1527-1591 \$y tr.
      3. 700 21 Hernández de Velasco \$h Gregorio \$y tr.
      4. 700 11 Guzmán \$h Juan de \$y tr.
      5. 700 11 López \$h Diego \$y tr.
      6. 700 10 Vegio \$h Maffeo \$c 1407-1458
      7. 700 20 Maians i Siscar \$h Gregori \$c 1699-1781
      8. 745 00 Poesía sobre el testamento de Virgilio
      9. 745 03 La Letra de Pitágoras
      10. 745 04 Los Catalectos
      11. 745 00 Suplimento de La eneyda

12. 745 00 Vida de Publio Virgilio Maron
13. 752 00 \$d València
14. 760 11 Orga \$f Hermanos de
1. 760 11 Mallén \$f y Compañía
2. 992 00 spa
3. 993 00 A058 \$i 920508
4. 993 00 A058 \$b 25 \$c Enq. perg., òxid i humitat \$d XVIII Vir- \$f Ex-l. ms. de Fiol i de Vogui (1809) \$i 920508
5. 993 00 A088 \$c Inc.: falten v. 4 i 5 \$i 940617 \$j 10-Conversió
6. 993 00 A088 \$b 1.480 \$c Enq. perg., òxid i forats de paràsits \$d 1.480 \$i 940617 \$j 10-Conversió
7. 993 00 A008 \$c Inc.: només hi ha v. 3 \$i 950831 \$j 10-Conversió
8. 993 00 A008 \$b 72.149 \$c Enq. perg. i òxid \$d 72.149 \$f Segell: "Carmelites descalços de Catalunya. Dipòsit BPEB" \$g Pertany a la variant \$i 950831 \$j 10-Conversió

Volum 4:

- Nivell loc: 5 Analitz: 0 Operador: 0000 Edit
EstRegs: n Entr: 920514 Usat: 970529
Tipus: a NivBib: m PublGov: 0 Llen: spa RepEnc: 1 Ilust: c Codif:
DGMat: W MatBio: b PublCon: 0 País: spv TipDat: s PublPeriòd:
Index: 1 TipPub: p Hometge: 0 Form: NivInt: Dates: 1795
1. 001 CPB0010633
  2. 023 11 o.os s.a: s:s. CoDe 7 1795R (v. 4)
  3. 035 0010-29460
  4. 040 00 CPB \$b cat \$c CPB
  5. 041 00 spatat
  6. 080 00 871-1"-01"
  7. 080 00 929
  8. 100 20 Virgili Maró \$h Publi \$c 70-19 aC
  1. 245 00 P. Virgili Maronis Opera omnia \$b variis interpretibus et notis illustrata \$k Todas las obras de Publio Virgilio Maron \$b ilustradas con varias interpretaciones y notas en lengua castellana
  2. 248 13 \$g [4] \$h La Eneyda \$e de Publio Virgilio Maron ... \$e traducida en octava rima y verso castellano por ... Gregorio Hernandez de Velasco ... reformada y limada con mucho estudio y cuidado del mismo traductor ...
  3. 249 10 Opera omnia
  4. 260 00 En Valencia \$b en la oficina de los hermanos de Orga \$b se hallarán en casa de Mallén y Compañía ... \$c 1795
  5. 300 00 \$f 5 \$n v. \$p 8 \$c 17 cm
  6. 300 01 [12], 527, [1] p.
  7. 508 00 Traduccions i notes de Tiberi Claudi Donat, Fray Luis de León, Gregorio Hernández de Velasco, Juan de Guzmán i Diego López
  1. 514 00 Només el v. 1 té tít. col·lectiu; els altres v. tenen tít. individual

2. 531 01 Sign.: [ ]8, B-Kk8, Ll6
3. 531 00 Nombre variable de lín. i post. impr.
4. 531 00 Alg. orn.
5. 534 00 Ref.: Graesse 6-356, Martí Grajales (XVIII) 689; Palau 370.456
6. 546 00 Text paral·lel llatí i castellà a part de l'obra
7. 600 20 Virgili Maró \$h Publi \$c 70-19 aC \$x Crítica i interpretació
8. 600 20 Virgili Maró \$h Publi \$c 70-19 aC \$x Biografia
9. 700 10 Donat \$h Tiberi Claudi
10. 700 11 León \$h Luis de \$c 1527-1591 \$y tr.
1. 700 21 Hernández de Velasco \$h Gregorio \$y tr.
2. 700 11 Guzmán \$h Juan de \$y tr.
3. 700 11 López \$h Diego \$y tr.
4. 700 10 Vegio \$h Maffeo \$c 1407-1458
5. 700 20 Maians i Siscar \$h Gregori \$c 1699-1781
6. 745 00 Poesía sobre el testamento de Virgilio
7. 745 03 La Letra de Pitágoras
8. 745 04 Los Catalectos
9. 745 00 Suplimento de La eneyda
10. 745 00 Vida de Publio Virgilio Maron
11. 752 00 \$d València
12. 760 11 Orga \$f Hermanos de
13. 760 11 Mallén \$f y Compañía
14. 992 00 spa
1. 993 00 A058 \$i 920508
2. 993 00 A058 \$b 26 \$c Enq. perg., òxid i p. 315-318 soltes \$d XVIII Vir- \$f Ex-l. ms. de Fiol i de Vogui (1809) \$i 920508

Volum 5:

- Nivell loc: 5 Analitz: 0 Operador: 0000 Edit
EstRegs: n Entr: 920729 Usat: 990309
Tipus: a NivBib: m PublGov: 0 Llen: spa RepEnc: 1 Ilust: c Codif:
DGMat: W MatBio: b PublCon: 0 País: spv TipDat: s PublPeriòd:
Index: 1 TipPub: p Hometge: 0 Form: NivInt: Dates: 1795
1. 001 CPB0011866
  2. 023 11 a:a, o:a, o,le ImDe 7 1795R (v. 5)
  3. 035 0011-44960
  4. 040 00 CPB \$b cat \$c CPB
  5. 041 00 spatat
  6. 080 00 871-1"-01"
  7. 080 00 929
  8. 100 20 Virgili Maró \$h Publi \$c 70-19 aC
  1. 245 00 P. Virgilio Maronis Opera omnia \$b variis interpretibus et notis illustrata \$k Todas las obras de Publio Virgilio Maron \$b ilustradas con varias interpretaciones y notas en lengua castellana
  2. 248 10 \$g [5] \$h Continuacion de la Eneyda \$e de Publio Virgilio Maron \$e traducida por ... Gregorio Hernandez de Velasco ...

3. 249 10 Opera omnia
4. 260 00 En Valencia \$b en la oficina de los hermanos de Orga \$b se hallarán en casa de Mallén y Compañía ... \$c 1795
5. 300 00 \$f 5 \$n vol. \$p 8 \$c 17 cm
6. 300 01 680 p.
7. 505 01 Sumari a port.: "El suplemento de la Eneyda / de Mafeo Veggio", "Poesía sobre el testamento de Virgilio", "La letra de Pitágoras", "Declaraciones ... que sirven de índice" i "Los catalectos de Virgilio"
1. 508 00 Traduccions i notes de Tiberi Claudi Donat, Fray Luis de León, Gregorio Hernández de Velasco, Juan de Guzmán i Diego López
2. 514 00 Només el vol. 1 té tít. col·lectiu; els altres vol. tenen tít. individual
3. 531 01 Sign.: [ ]8, B-Tt8, Vv4
4. 531 00 Nombre variable de lín. i post. impr.
5. 531 00 Alg. orn.
6. 534 00 Ref.: Graesse 6-356, Martí Grajales (XVIII) 689; Palau 370.456
7. 546 00 Text paral·lel llatí i castellà a part de l'obra
8. 600 20 Virgili Maró \$h Publi \$c 70-19 aC \$x Crítica i interpretació
9. 600 20 Virgili Maró \$h Publi \$c 70-19 aC \$x Biografia
1. 700 10 Donat \$h Tiberi Claudi
2. 700 11 León \$h Luis de \$c 1527-1591 \$y tr.
3. 700 21 Hernández de Velasco \$h Gregorio \$y tr.
4. 700 11 Guzmán \$h Juan de \$y tr.
5. 700 11 López \$h Diego \$y tr.
6. 700 10 Vegio \$h Maffeo \$c 1407-1458
7. 700 20 Maians i Siscar \$h Gregori \$c 1699-1781
8. 745 00 Poesía sobre el testamento de Virgilio
9. 745 03 La Letra de Pitágoras
10. 745 04 Los Catalectos
11. 745 00 Suplimiento de La eneyda
12. 745 00 Vida de Publio Virgilio Maron
13. 752 00 \$d València
14. 760 11 Orga \$f Hermanos de
1. 760 11 Mallén \$f y Compañía
2. 992 00 spa
3. 993 00 A058 \$i 920508
4. 993 00 A058 \$b 27 \$c Enq. perg. i òxid \$d XVIII Vir- \$i 920508
5. 993 00 A008 \$b 101.639 \$d 101.639 \$c Enq. pell i òxid \$f Segell de la BPEB \$i 971230 \$j 10-Conversió

Catalogació:

- És una obra en cinc volums, catalogada a partir de la descripció en més d'un nivell, per tant s'ha generat cinc registres CATMARC.
- La informació de l'obra completa es repeteix en el primer nivell dels registres,

la informació de cada volum es dona exclusivament en el registre pertinent en un segon nivell.

- És una catalogació a nivell complet, per tant la informació de cada volum és màxima.

- Amb una nota d'exemplar general a l'obra completa (primera 993), la qual es repeteix en tots els registres implicats, s'informa de quants volums es disposa.

- Segurament donarà problemes a l'hora de formar part del Catálogo Colectivo del Patrimonio Bibliográfico Español, ja que aquest utilitza l'IBERMARC com a format (basat en l'USMARC) i no preveu, entre altres diferències, la descripció en més d'un nivell.

Annex B: EXEMPLE DE DESCRIPCIÓ EN UN NIVELL

Base consultada: Biblioteca de Catalunya

Format: CATMARC

Sistema VTLS

Recerca: "les obres completes de P. Virgili Maró publicades a València"

Formulació:

1. virgili & obres & castellà 11 Entrades
2. virgili & obres & valencia 6 Entrades
3. virgili & opera & valencia 2 Entrades

Visualització resumida:

1. P. Virgilio Maronis Opera omnia.....Virgili Maró, Publi
En Valencia en la Oficina de Josef i Thomas...
2. P. Virgilio Maronis Opera omnia.....Virgili Maró, Publi
En Valencia en la Oficina de los Hermanos de..

Anàlisi:

- No arriba a ser una descripció abreujada, no dona els elements mínims d'identificació.
- Es dedueix que existeixen dues edicions per la menció d'editor diferent.
- En no utilitzar la descripció en més d'un nivell es genera un registre per cada edició, emissió i/o estat, la selecció serà molt més ràpida.
- En aquesta visualització resumida, el sistema no informa de l'any de publicació, obligant a l'usuari a visualitzar els dos registres per poder escollir l'edició de 1795. Si fos el cas del CCPB la consulta es reduiria a un sol registre.

Visualització del registre CATMARC:

Nivell loc: 1 Analitz: 0 Operador: 0000 Edit
EstRegs: n Entr: 960227 Usat: 990306
Tipus: a NivBib: m PublGov: 0 Llen: lat RepEnc: 1 Ilust: c Codif: 1
DGMat: W MatBio: PublCon: 0 País: sp- TipDat: s PublPeriòd:
Index: 1 TipPub: Hometge: 0 Form: NivInt: Dates: 1795
1. 023 11 ial, o.er a,os HiBi 3 1795R (vol. 1)
2. 023 10 osa- e.te o.na (*ch 3 1795R (vol. 2)
3. 023 10 r,de o-a- s.s, VeSe 3 1795R (vol. 3)
4. 023 10 o.os s.a: s:s. CoDe 7 1795R (vol. 4)
5. 023 10 a:a, o:a, o,le ImDe 7 1795R (vol. 5)
6. 035 0156-92860
7. 040 00 BC \$b cat \$c BC
8. 041 00 spat
1. 080 00 871-1"-00"
2. 080 00 929Virgili Maró, Publi
3. 100 20 Virgili Maró \$h Publi
4. 243 00 Obres \$r Castellà i llatí
5. 245 10 P. Virgilio Maronis Opera omnia \$b variis interpretibus et
notis illustrata \$k Todas las obras de Publio Virgilio Maron
\$b ilustradas con varias interpretaciones y notas en lengua
castellana ...
6. 260 00 En Valencia \$b en la Oficina de los Hermanos de Orga ... \$b
se hallarán en Casa de Mallén y Compañía ... \$c 1795
7. 300 00 \$f 5 \$n vol. \$p 8 \$c 17 cm
8. 503 00 "Existeix una variant que no esmenta la menció de publ. al
peu d'imprensa"—CCPBC [en línia]
9. 504 00 Índexs
1. 505 00 Conté (a les port.): tomo I. (al sumari:) La vida de
Virgilio / Claudio Donato. La bucolica ; Las georgicas –
tomo II. Las geórgicas / traducidas ... por Juan de Guzman
... (amb port. pròpia:) Vida de Publio Virgilio Maron /
autor Don Gregorio Mayáns i Siscár. Segunda edicion – tomo
III. Los seis libros primeros de la Eneyda / traducidos en
prosa castellana por ... Fray Luis de Leon – [4]. La Eneyda
/ traducida en octava rima y verso castellano por ...
Gregorio Hernandez de Velasco ... – [5]. Continuacion de la
Eneyda / traducida por ... Gregorio Hernandez de Velasco ...
El supliemento de la Eneyda / de Mafeo Veggio ...
2. 508 00 Retrat calcogràfic de Pasqual Cucó
3. 508 00 Segons Palau el traductor del vol. 3 és Diego López
4. 514 00 Només el vol. 1 té tít. col·lectiu; els altres tenen tít.
individual
1. 531 00 Vol. 1: [4], 560 p., [1] f. de làm.; vol. 2: [12], 307, [1],
XII, 135, [1] p. (les p.[1] en blanc); vol. 3: [4], 487, [1]
p. (p. [2-3] i l'últ. p. en blanc); vol. 4: [12], 527, [1]
p. (últ. p. en blanc); vol. 5: 680 p. (p. 2-3 en blanc)
2. 531 00 Nombre variable de lín., indicadors numèrics marg.
3. 531 00 Signatures: vol. 1: [ ]2, A-Mm8; vol. 2: [ ]6, A-T8, V2, [ ]
6, A-H8, I4, vol. 3: [ ]2, A-Gg8, Hh4; vol. 4: [ ]8, B-Kk8,

- Ll6; vol. 5: [ ]8, B-Tt8, Vv4
4. 531 00 Alg. orn. xilogràfica i retrat calcogràfic al vol. 1
  5. 534 00 Referències: CCPBC [en línia]; Graesse 6-356; Martí Grajales (XVIII) 2, 119; Palau 370456
  6. 546 00 Text en llatí i castellà a part de l'obra
  7. 600 20 Virgili Maró \$h Publi \$x Biografia
  1. 700 11 Cucó \$h Pasqual \$r fl. 1793 \$y grav.
  2. 700 11 León \$h Luis de \$y trad.
  3. 700 21 Hernández de Velasco \$h Gregorio \$y trad.
  4. 700 11 Guzmán \$h Juan de \$y trad.
  5. 700 11 Donat \$h Tiberi Claudi \$y trad.
  6. 700 11 López \$h Diego \$y trad.
  7. 700 10 Vegio \$h Maffeo \$t Aeneidos liber XIII. Castellà i llatí
  8. 700 20 Maians i Siscar \$h Gregori \$t Vida de Publio Virgilio Marón
  9. 745 10 Opera omnia
  10. 752 00 \$d València
  11. 760 11 Orga \$h José de
  12. 760 11 Orga \$h Tomás de
  13. 760 11 Mallén \$f y Compañía
  14. 992 00 spa
  1. 993 00 0101 \$b 447344-447348 \$c Enq. perg., taques d'òxid i humitat, relligat al vol. 1: Vida de Publio Virgilio Maron / Gregorio Mayáns i Siscár \$d Tor. 385-389-12◆ \$e 01 \$f Ex-libris ms.: "Es de la Biblioteca publica de Sallent" al vol. 3, etiqueta: "Biblioteca "Torres Amat" Sallent" als contraplans post. \$j 1-Desiderates
  2. 993 00 0101 \$c Només hi ha el vol. 4 i 5, enq. pasta espanyola, talls tenyits, guardes marbrejades i taques d'òxid \$d TusRes. 305-306-12◆ (vol. 4-5) \$e 02 \$j 1-Desiderates \$k Tusquets de Cabirol \$p Lluís

Catalogació:

- És una obra en cinc volums que només ha generat un registre CATMARC.
- És una catalogació a nivell complet, per tant la informació és màxima.
- Segurament aquesta catalogació també originaria problemes de format a l'hora de fer intercanvi amb altres biblioteques amb formats diferents, però potser menys en no utilitzar l'alternativa del multi-nivell.

Annex C: EXEMPLES D'ALTRES BASES DE DADES

1. Biblioteca de la Universitat de Barcelona

Format CATMARC, sistema: VTLS.

Exemple 1: Utilitza l'alternativa de la descripció en més d'un nivell.

2. Calálogo Colectivo del Patrimonio Bibliográfico Español

Exemple 2: No utilitza l'alternativa de la descripció en més d'un nivell.
Generalment es fa una descripció per cada una de les parts segons una interpretació molt particular de les possibilitats de l'ISBD(A) per descriure a un sol nivell.

3. ARIADNA, catálogo automatizado de la Biblioteca Nacional

Format: IBERMARC.

Exemple 3.1: Quan es tenen totes les parts, es descriuen en un sol registre.
Exemple 3.2: Quan no es té l'obra completa, es fa una descripció per cada una de les parts segons una interpretació pròpia, però no s'utilitza l'alternativa de la descripció en més d'un nivell.

4. The British Library Board. The British national bibliography

i

5. British Library. Opac97

Format: UK MARC.

The British national bibliography no inclou monografies antigues però ens permet deduir el tractament dels documents antics en més d'una part de la British Library.

Exemple 4: S'utilitza l'alternativa de la descripció en més d'un nivell quan no es disposa de totes les parts. Ara bé l'UK MARC, a diferència del CATMARC, no dóna la possibilitat de tornar a formatar els registres per a catalogacions compactades: les etiquetes 021 i 300 són exclusives de la part descrita.
Exemple 5: Quan es tenen totes les parts, es descriuen en un sol registre.

6. Library of Congress

Format: USMARC.

Exemple 6: No utilitza l'alternativa de la descripció en més d'un nivell.
Normalment per a monografies antigues es segueix l'alternativa de la descripció de les parts en un sol registres.

EXEMPLE 1. BIBLIOTECA DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA.

[Catàleg del fons antic de la BUB](#)

[Consulta: 10 feb 1999].

INFORMACIÓ BIBLIOGRÀFICA

AUTOR

Virgili Maró, Publi, 70-19 aC

TITOL

[Publii Virgilio Maronis Opera omnia : variis interpretibus et notis illustrata = Todas las obras de Publio Virgilio Maron : ilustradas con varias interpretaciones y notas en lengua castellana]

PUBLICACIO

En Valencia : en la oficina de los Hermanos de Orga,
1795

DESCRIPCIO

[5] v. ; 8◊ (18 cm)

NOTA

Ref.: B.U. Santiago IV-1795

NOTA

Tít. de l'o.c. obtingut de B.U. Santiago

NOTA

Text bilingüe llatí-castellà dels llibres VII-VIII

TITOL VOL.

[Tomus IV] : La Eneyda / de Publio Virgilio Maron ... /
traducida en octava rima y verso castellano por el
Doctor Gregorio Hernandez de Velasco ... / reformada
y limada con mucho estudio y cuidado del mismo
traductor ...

DESCRIP.VOL.

[12], 526, [2] p.

NOTA VOL.

Inclou: Soneto i Epigrama de l'ed. 1◊ d'Anvers.
Octastichon Alvari Gometii in Aeneidem Hispanam

NOTA VOL.

F. Ll6v en blanc, sign.: [8, B-Z, Aa-Kk8, Ll6

NOTA VOL.

1 capll. i alg. orn.

EMPREMT.VOL.

o.os s.a: s:s. CoDe(3) 1795 R

ENTRADA SEC.

Hernández de Velasco, Gregorio, tr.

IMPRESSOR

Orga, germans (València)

CDU

87.1

**EXEMPLE 2. CATÁLOGO COLECTIVO DEL PATRIMONIO
BIBLIOGRÁFICO ESPAÑOL.**

[Accés al catàleg](#)

. [Consulta: 10 feb 1999].

Autor:

Virgilio Maron, Publio

Título:

P. Virgilio Maronis Opera omnia : variis interpretibus et notis illustrata = Todas
las obras de Publio Virgilio Maron : ilustradas con varias interpretaciones y
notas en lengua castellana ; tomo I

Publicación:

(En Valencia : en la oficina de los Hermanos de Orga : se hallarán en Casa de
Mallén y Compañía, junto á San Martin, 1795)

Descripción:

[4], 560 p. ; 8

Notas:

- Según Palau, XXVII, p. 333 es la segunda edición del conjunto de 1777/8, de Gregorio Mayáns y Siscar
- Contiene : Las Bucolicas -- Las Geórgicas
- Texto paralelo latín-español
- Sign. : [2, A-Z8, 2A-2M8
- Antep.

Materias:

- Virgilio Maron, Publio--Biografías
- Virgilio Maron, Publio--Traducciones
- Virgilio Maron, Publio--Crítica e interpretación
- Literatura latina--S.I a.c.

Número de control:

CCPB000144375

EXEMPLE 3.1. ARIADNA, catálogo automatizado de la Biblioteca Nacional.

[Accés al catàleg](#)

[Consulta: 10 feb 1999].

LDR .....nam..... i.....
 001 BNE19940165125
 005 199403111924BATCH BNE01
 008 880110s1699 belac spa
 010 \$z PAB1700047609
 040 \$a Palacio Real. Catálogo de Impresos españoles del S. XVII \$b
 spa \$c M-BN-TB
 100 20 \$a Quevedo y Villegas, Francisco de \$t Obras de don Francisco de
 Quevedo Villegas...
 245 10 \$a Obras de don Francisco de Quevedo Villegas... \$b : dividida
 en tres tomos
 250 \$a Nueva impresion corregida y ilustrada con muchas estampas.
 260 0 \$e En Amberes \$f por Henrico y Cornelio Verdussen \$c 1699
 300 \$a 3 v. ([10], 542, [2] p., [11] h. de grab.; [4], 472 p., [4]
 de grab.; [4], 592, [14] p.) \$c 4
 596 \$a Marca tip. en port.
 597 \$a Sign.: [ ] 1, * 4, A-Z 4, 2A-2Z 4, 3A-3Y 4; [ ] 2,
 A-Z 4, 2A-2Z 4, 3A-3N 4, [ ] 2, A-Z 4, 2A-2Z 4, 3A-
 3Z 4,
 4A-4F 4, 4G 3
 597 \$a El tomo tercero a dos col. y sin il.
 599 \$a Front. calc. alegórico en el primer tomo H. de grab. calc.,
 dos de ellas retratos de Quevedo, y algunas firmadas (P. Clouwet,
 Iaco. Harrero, Gasp. Bouttats)
 707 11 \$a Verdussen, Cornelio \$e imp.
 752 \$a Bélgica \$d Amberes

EXEMPLE 3.2. ARIADNA, catàleg automatizado de la Biblioteca Nacional.

[Accés al catàleg](#)

[Consulta: 10 feb 1999].

LDR .....nam..... i.....
001 BNE19940165114
005 199403111924BATCH BNE01
008 880110s1670 bel spa
010 \$z PAB1700047608
040 \$a Palacio Real. Catálogo de Impresos españoles del S. XVII \$b
spa \$c M-BN-TB
100 20 \$a Quevedo y Villegas, Francisco de \$t Obras de don Francisco de
Quevedo Villegas...
245 10 \$a Obras de don Francisco de Quevedo Villegas... \$b : segunda
parte
260 0 \$e En Brusselas \$f de la imprenta de Francisco Foppens... \$c 1
300 \$a [4], 582 \$c 4
597 \$a Sign.: [ ] 2, A-Z 4, 2A-2Z 4, 3A-3Z 4, 3A-3C 4,
2D 2
597 \$a Port. con grab. calc.: "P. Clouvet fecit. van Heele delin."

EXEMPLE 4. THE BRITISH LIBRARY BOARD. *The British national bibliography.*

001 0729404749#
008 960627\$as1996\$ben\$e0\$f0\$g0\$h1\$i1\$leng\$nb\$pw#
015.00:0/0 \$ab9653579#
021.10:0/0 \$a0729404749\$bm#
041.00:0/0 \$aeng\$bfre#
082.00:0/0 \$a848.509\$c21#
100.00:0/0 \$aVoltaire\$c1694-1778#
245.14:0/0 \$aThe complete works of Voltaire\$kLes oeuvres completes de
Voltaire#
248.10:0/0 \$g3B\$h[The English essays of 1727]#
260.00:0/0 \$aOxford\$bVoltaire Foundation#
260.01:0/1 \$c1996#
300.00:0/0 \$axviii,613p\$c24cm#
350.00:0/0 \$aNo price#
504.01:0/0 \$aBibliography: p577-590. - Includes index#
546.01:0/0 \$aIncludes text in French#
650.00:0/0 \$aFrench literature\$y18th century#
710.21:0/0 \$aVoltaire Foundation#
745.14:0/0 \$aLes oeuvres completes de Voltaire#
790.00:0/0 \$aFrançois Marie Arouet#
900.10:0/0 \$aArouet\$hFrançois Marie\$xSee\$aVoltaire,\$x1694-1778\$z100#
001 0729405079#
008 961122\$as1996\$ben\$e0\$f0\$g0\$h1\$i1\$lfre\$nb\$soch\$pw#
015.00:0/0 \$ab9691144#
021.10:0/0 \$a0729405079\$bm#

082.00:0/0 \$a840.5\$c21#
 100.00:0/0 \$aVoltaire\$c1694-1778#
 245.14:0/0 \$aThe complete works of Voltaire\$koeuvres completes de Voltaire#
 248.10:0/0 \$g4\$h[Histoire de Charles XII]\$e[édition critique par Gunnar von
 Proschwitz]#
 260.00:0/0 \$aOxford\$bVoltaire Foundation#
 260.01:0/1 \$c1996#
 300.00:0/0 \$axvii,701p\$ifacsimis,1port\$c24cm#
 350.00:0/0 \$aNo price#
 504.01:0/0 \$aBibliography: p671-677. - Includes index#
 650.00:0/0 \$aFrench literature\$y18th century#
 700.11:0/0 \$aProschwitz\$hGunnar von#
 710.21:0/0 \$aVoltaire Foundation#
 745.14:0/0 \$aLes oeuvres completes de Voltaire#
 790.00:0/0 \$aFrançois Marie Arouet#
 900.10:0/0 \$aArouet\$hFrançois Marie\$xSee\$aVoltaire,\$x1694-1778\$z100#
 900.20:0/1 \$aVon Proschwitz\$hGunnar\$xSee\$aProschwitz, Gunnar von\$z700#
 001 0729405087#
 008 970415\$aas1996\$ben\$e0\$f0\$g0\$h1\$i1\$lfr\$nb\$oh\$pw#
 015.00:0/0 \$ab9730402#
 021.10:0/0 \$a0729405087\$bm#
 082.00:0/0 \$a840.5\$c21#
 100.00:0/0 \$aVoltaire\$c1694-1778#
 243.00:0/0 \$aWorks\$o1694-1778#
 245.14:0/0 \$aThe complete works of Voltaire\$kLes oeuvres complètes de
 Voltaire\$eVoltaire#
 248.10:0/0 \$g19\$hAnti-Machiavel\$eédition critique par Werner Bahner et
 Helga Bergmann#
 260.00:0/0 \$aOxford\$bVoltaire Foundation#
 260.01:0/1 \$c1996#
 300.00:0/0 \$axxiii,523p\$ifacsimis\$c24cm#
 350.00:0/0 \$aNo price#
 504.01:0/0 \$aBibliography: p505-509. - Includes index#
 650.00:0/0 \$aFrench literature\$y18th century#
 700.11:0/0 \$aBergmann\$hHelga#
 700.11:0/1 \$aBahner\$hWerner#
 710.21:0/0 \$aVoltaire Foundation#
 745.14:0/0 \$aLes oeuvres complètes de Voltaire#
 900.10:0/0 \$aArouet\$hFrançois Marie\$xSee\$aVoltaire,\$x1694-1778\$z100#
 900.00:0/1 \$aVol'ter\$xSee\$aVoltaire,\$x1694-1778\$z100#
 900.10:0/2 \$aBahner\$hW.\$kWerner\$xSee\$aBahner, Werner\$z700/1#

EXEMPLE 5. BRITISH LIBRARY. Opac97

[Accés al catàleg](#)

[Consulta: 10 feb. 1999].

Shelfmark:

1001.e.23-27.

Author:

VIRGILIUS MARO Publius

Uniform title:

Works Latin and Spanish

Title:

P. V. M. Opera omnia, variis interpretibus et notis illustrata. Todas las obras de P. M. Ilustradas con varias interpretaciones [by Luis de Leon, Iuan de Guzman, G. H. de Velasco, etc.] y notas en lengua Castellana. (Vida de P. V. M. con la noticia

de sus obras, traducidas en Castellano, autor G. Mayans i Siscar. La vida de Virgilio

por C. Donato.) Lat. and Span.

Publisher:

5 tom. Valencia, 1795. 8o.

EXAMPLE 6. LIBRARY OF CONGRESS

Leader *****cam__22*****_a_4500
 001 91195196
 003 DLC
 005 19931102123511.8
 008 910913s1754____sp_____d____00010_lat____
 010 __ \$a 91195196
 040 __ \$a DLC \$c DLC \$d DLC \$e dcrb
 041 0_ \$a latspa
 050 00 \$a PA2365.S5 \$b N4 1754
 100 10 \$a Nebrija, Antonio de, \$d 1444?-1522.
 240 10 \$a Dictionarium
 245 10 \$a Antonii Nebrissensis, v. cl., grammatici ...
 Dictionarium redivivum : \$b novissim^oe emendatum ac novis
 subinde accessionibus auctum, locupletatum / \$c opera et
 studio R.P. Frat. Ildelfonsi Lopez de Rubi^onos ...
 260 0_ \$a Matriti : \$b Apud Antonium Marinum, typographum : \$b
 Sumptibus D. Gregorii Fernandez de Perlinae & Monroy, \$c
 anno Domini 1754.
 300 __ \$a 2 v. ; \$c 32 cm. (fol.)
 500 __ \$a Vol. 2: 672 p.
 510 4_ \$a Palau y Dulcet (2nd ed.) \$c 189212
 505 1_ \$a (from title pages) -- pars 2. Complectens
 dictionarium Hispanum ejusdem auctoris Latin^{ae}
 interpretatum, in hac nova editione emendatum ... : hac
 postrema editione accessit index locupletissimus urbium,
 regnorum, provinciarum, regionum, montium, &c. ex Hispano
 & vulgari idiomate in Latinum conversus.
 500 __ \$a LC has only v. 2; with binder's title: Rubinos
 Diccionario espa^onol y lat. \$5 DLC
 650 _0 \$a Spanish language \$x Dictionaries \$x Latin.
 700 20 \$a L^opez de Rubi^onos, Alfonso, \$d 18th cent.
 740 01 \$a Dictionarium redivivum.

Annex C: Conversió de Registres bibliogràfics de CATMARC a USMARC

1 Introducció

El març de 1997 el Servei de Normalització Bibliogràfica de la Biblioteca de Catalunya i el Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya va elaborar les *Especificacions per a la conversió de registres bibliogràfics de format CATMARC a USMARC* per possibilitar l'intercanvi de registres bibliogràfics amb la Biblioteca Nacional d'Espanya. Els textos utilitzats per elaborar el programa conversor van estar el *Manual del CATMARC*, 2a ed. rev. i augm. i *USMARC format for bibliographic data*, 1994 ed., modificat per *Update No. 2*, March 1996.

L'àmbit d'aplicació del programa conversor es va limitar als documents llibres degut a les dificultats que presentava la conversió del camp 008 Codis d'informació, ja que a CATMARC aquest és un camp comú a tot tipus de document en tant que a USMARC hi ha valors que varien en funció del tipus de material (llibres, recursos electrònics, mapes, música, etc.).

Aquest informe es basa en l'aplicació d'aquest programa conversor però es fa menció quan les decisions preses podrien haver estat diferents.

2 Avaluació de la conversió

Tant un registre bibliogràfic en CATMARC com un en USMARC té tres parts principals:

- 1) la capçalera, que proporciona la informació necessària per al processament del registre;
- 2) el directori, que dona el codi de camp, la longitud del camp i la seva posició d'inici; i
- 3) els camps variables de dades, que es reconeixen per un número de camp de tres xifres.

Entre un registre en CATMARC i un en USMARC hi han però diferències generals: en un registre CATMARC la puntuació prescrita per la normativa per separar elements del registre ve donada pels subcamps excepte en determinats casos, en tant que en un registre en USMARC és el catalogador qui ha d'introduir la puntuació prescrita i a més ha d'introduir els codis identificadors dels subcamps que sí que manipula el programari. En convertir els registres bibliogràfics CATMARC en registres USMARC es perd part de la flexibilitat de visualització i una possible distinció tipogràfica en productes impresos que vindrien donades per la codificació més complexa de CATMARC.

L'altre gran diferència que poden presentar els registres és la utilització o no de la tècnica de la descripció bibliogràfica en més d'un nivell. Aquesta tècnica, aplicable amb CATMARC, no és possible utilitzar-la amb l'USMARC.

2.1 Pèrdua d'informació en la conversió

Capçalera

La posició 7 de la capçalera (tipus de registre) la forma un codi alfabètic que indica les característiques i defineix els components del registre. CATMARC dóna un codi específic (codi h) a les microformes; USMARC no té un codi específic per a les microformes sinó que dóna preferència al tipus de material al qual pertany el document. Per exemple:

CATMARC
Tipus h
(h = *microforma*)

USMARC
Tipus |
(/ = *sense correspondència*)

Camps variables de dades

Dintre dels camps variables de dades es pot considerar que hi ha una pèrdua d'informació en els següents elements:

1) Pèrdua d'informació determinada per la utilització de llistes diferents per omplir els següents camps:

-Camp 008 (posicions 16-18, país de publicació) i camp 044 (país de publicació)

Els registres en CATMARC utilitzen l'Apèndix A del *Manual del CATMARC*. Aquest apèndix inclou els codis corresponents a les comunitats autònomes espanyoles. En els registres bibliogràfics en USMARC per completar aquests camps s'utilitza *USMARC Code List for Countries*. Aquesta llista no inclou codis específics per a les comunitats autònomes espanyoles i en la conversió dels registres aquest codi específic es perd i s'unifiquen en un de sol que correspon a Espanya. Per exemple:

CATMARC
044 00 \$a spc
(spc = *Catalunya*)

USMARC
044 \$a sp
(sp = *Espanya*)

-Camp 043 (codi de zona geogràfica)

Per aquest camp els registres en CATMARC utilitzen l'Apèndix C del *Manual del CATMARC*. Aquest apèndix inclou els codis corresponents a les comunitats autònomes espanyoles i a les comarques catalanes. En els registres bibliogràfics en USMARC per completar aquests camps s'utilitza *USMARC Code List for Geographic Areas*. Aquesta llista no inclou els codis específics per a les comunitats autònomes espanyoles ni per a

les comarques de Catalunya i en la conversió dels registres aquest codis específics es perden i s'unifiquen en un de sol que correspon a Espanya. Per exemple:

CATMARC
043 00 \$a e-spcpa
(*e-spcpa = Alt Penedès*)

USMARC
043 \$a e-sp---
(*e-sp--- = Espanya*)

En aquest cas es podria evitar aquesta pèrdua d'informació afegint en el subcamp \$b la informació que conté el registre CATMARC i especificant la font d'aquesta informació considerada local.

Per exemple:

CATMARC
043 00 \$a e-spcpa
(*e-spcpa = Alt Penedès*)

USMARC
043 \$a e-sp---\$b e-spcpa\$2 catmarc

2) Zona de les notes:

Les següents notes tenen un camp específic a CATMARC però no el tenen a USMARC; en la conversió queden totes codificades com etiquetes 500. No hi ha una pèrdua d'informació, però sí hi ha una distribució menys acurada de la informació i una pèrdua en la capacitat de recuperació de les diferents notes.

503 Nota sobre la història bibliogràfica
508 Nota a les mencions de responsabilitat
514 Nota al títol propi, al títol paral·lel i/o les informacions complementàries del títol
515 Nota a la numeració (publicacions periòdiques)
516 Nota a les dades matemàtiques i a altres dades cartogràfiques
518 Nota de canvi del número identificador del registre
528 Nota a la zona de la publicació, la distribució, etc.
531 Nota a la descripció física
532 Nota a la col·lecció
538 Nota sobre els números de control, o equivalents, que figuren al document
556 Nota sobre el número descrit (publicacions periòdiques)
557 Nota d'índex gràfic i full de característiques
558 Nota a la zona específica de la música impresa i a altres dades musicals

Per exemple:

CATMARC

514 00 \$a Tít. a la coberta: Picasso i els artistes catalans en el ballet

USMARC

500 \$a Tít. a la coberta: Picasso i els artistes catalans en el ballet

3) Camp 755 (encapçalament secundari: característiques físiques):

Unificació amb el camp 655 (encapçalament de matèries: gènere i forma). No hi ha una pèrdua d'informació, però sí hi ha una pèrdua en la capacitat de recuperació. Per exemple:

CATMARC

755 00 \$a Cromolitografies \$z Barcelona \$y 1896

USMARC

655 | \$a Cromolitografies \$z Barcelona \$y 1896.

Camp 760 (encapçalament secundari del nom de l'impressor, etc.: nom personal) i camp 761 (encapçalament secundari del nom de l'impressor, etc.: nom corporatiu)

Aquests camps queden unificats respectivament amb els camp 700 (encapçalament secundari: nom personal) i 710 (encapçalament secundari: nom corporatiu). No es perd informació sinó la capacitat de distingir els impressors de la resta d'autors. Per exemple:

CATMARC

760 21 \$a Dorca i Morera \$h Joan

USMARC

700 1 \$a Dorca i Morera, Joan.

5) Camps CATMARC que es converteixen en un camp 886 d'USMARC, camp que permet incloure aquells camps d'altres formats MARC que no tenen un camp USMARC corresponent.

017 Missatge de correcció

018 Missatge d'esmena

020 Número de dipòsit legal

037 Camp d'informació codificada de la descripció física

086 Número d'identificació de les publicacions oficials (NIPO)

088 Altres números de control que figuren al document

350 Modalitats d'adquisició

790 Nota de nom real

Per exemple:

CATMARC

086 00 \$a 101-87-003-3

USMARC

886 2 \$2catmarc\$a086\$b00\$a101-87-003-0

El camp 020 (número de dipòsit legal) de CATMARC podria haver estat convertit en el camp 017 (copyright registration number), i els camps 086 (número d'identificació de les publicacions oficials (NIPO)) i 088 (altres números de control que figuren al document) en el camp 024 (other standard identifier).

6) La informació continguda en els registres CATMARC i que ha estat eliminada per no estar contemplada a USMARC és la següent:

- a) Camp 021 \$b Estat
- b) Camp 041 \$c Llengua, o llengües, d'altres versions disponibles (exclosa la llengua original)
- c) Camp 084 \$c Edició de la Classificació Decimal

Per exemple:

- a) Camp 021

CATMARC

021 00 \$a 84-7426-922-1\$b m

USMARC

020 \$a 84-7426-922-1

L'estat "a" (incorrecte, però vàlid) del camp 021 podria haver estat convertit en el registre d'USMARC. La informació de la resta de valors no pot ser conservada de forma codificada.

- b) Camp 041

CATMARC

041 00 \$a spa \$c cat

USMARC

041 0 \$a spa

- c) Camp 084

CATMARC

084 00 \$a 661.42 \$c 3

USMARC

084 \$a 661.42 \$2 z

2.2 Descripció en més d'un nivell

La conversió a USMARC dels registres bibliogràfics CATMARC descrits en més d'un nivell té les següents conseqüències:

1) Els punts d'accés (encapçalament principal, encapçalaments secundaris, números de CDU, descriptors de matèries, etc.) resultants són els corresponents al document com un tot que no sempre coincideixen amb els corresponents a la part individual que es descriu. Per exemple:

CATMARC

245 30 \$a Geografia de Francia \$e edició a cargo de Pilar Sepúlveda
248 10 \$g 1 \$h Francia en Europa \$e Antonio Rodrigo

USMARC

245 00 \$a Geografia de Francia /\$c edició a cargo de Pilar Sepúlveda. 1
,\$p Francia en Europa / Antonio Rodrigo

2) Els registres bibliogràfics resultants presenten com a títol propi una combinació de (a) el títol comú a les parts i (b) el títol de cada part individual. Per exemple:

CATMARC

245 10 \$a Història del Perú \$d Juan Solbes
248 13 \$g 1 \$h El Período Inca

USMARC

245 10 \$a Història del Perú /\$c Juan Solbes. 1,\$p El Período Inca

3) La següent informació relativa al document com un tot s'integra com a informació relativa a la part individual:

- a. Número ISBN (021)
- b. Zona de l'edició (250)
- c. Zona de la col·lecció: el títol de la col·lecció és en la forma de l'encapçalament secundari (440)
- d. Zona de la col·lecció: el títol de la col·lecció no és en la forma de l'encapçalament secundari (490)
- e. Zona de les notes (5XX)

Per exemple:

- a. Número ISBN (021)

CATMARC

021 10 \$a 84-390-0145-2 \$b m \$c o.c.
021 11 \$a 84-390-0146-X \$b x \$c v.1

USMARC

020 \$a 84-390-0145-2 (o.c.)

020 \$a 84-390-0146-X (v.1)

- b. Zona de l'edició (250)

CATMARC

250 00 \$a 2a ed.

250 01 \$a Nova ed. rev. i ampliada

USMARC

250 \$a 2a ed., Nova ed. rev. i ampliada

- c. Zona de la col·lecció: el títol de la col·lecció és en la forma de l'encapçalament secundari (440)

CATMARC

440 00 \$a Clàssics catalans del segle XX \$v 10-13

USMARC

440 0 \$a Clàssics catalans del segle XX ;\$v 10-13

La numeració de la col·lecció correspon al conjunt de l'obra i no a la part que es cataloga

- d. Zona de la col·lecció: el títol de la col·lecció no és en la forma de l'encapçalament secundari (490)

CATMARC

490 10 \$a Fundació Bernat Metge \$b col·lecció catalana dels clàssics grecs i llatins \$v 302-303

USMARC

490 1 \$a Fundació Bernat Metge : col·lecció catalana dels clàssics grecs i llatins ; \$v 302-303

La numeració de la col·lecció correspon al conjunt de l'obra i no a la part que es cataloga

4) La següent informació relativa al document com un tot es perd:

- a. Data de publicació, etc. (260\$c)
b. Zona de la descripció física (300)

Per exemple:

- a. Data de publicació, etc. (260\$c)

CATMARC

260 00 \$a Barcelona \$b Lumen \$c 1980-1981
260 01 \$c 1980

USMARC

260 00 \$a Barcelona :\$b Lumen , \$c 1980

b. Zona de la descripció física (300)

CATMARC

300 00 \$f 3 \$n vol. \$c 21 cm
300 01 \$a 222 p.

USMARC

300 00 \$a 222 p. ; \$c 21 cm

3 Valoració final

El procés de conversió de registres bibliogràfics en CATMARC a USMARC segons les *Especificacions per a la conversió de registres bibliogràfics de format CATMARC a USMARC* té dos tipus fonamentals de conseqüències: pèrdua real d'informació i pèrdua de capacitat de recuperació.

En el primer cas, la informació no es pot convertir en cap camp USMARC i, per tant, ha de ser eliminada. És el cas dels codis específics de les comunitats autònomes espanyoles del camp 044 (país de publicació), alguns estats del camp 021 (número ISBN), la llengua, o llengües d'altres versions disponibles del camp 041 (llengües) i l'edició de la Classificació Decimal del camp 084 (número de la Classificació Decimal). En la conversió dels registres bibliogràfics CATMARC descrits en més d'un nivell la informació relativa al document com un tot que es perd, data de publicació del camp 260 i zona de la descripció física, és una informació que ha estat eliminada no perquè no es pogui mantenir, sinó perquè s'ha jutjat que era una informació que no calia conservar. Malgrat tot, es pot considerar que la informació que es perd és mínima i que els elements principals sempre es mantenen.

D'altra banda, la pèrdua de capacitat de recuperació no suposa cap pèrdua real d'informació sinó la limitació de recuperació de certs elements que CATMARC tracta de forma més acurada. Un exemple d'aquest tipus és el camp 760 de CATMARC (encapçalament secundari del nom de l'impressor, etc.: nom personal) que queda unificat amb el camp 700 d'USMARC (encapçalament secundari: nom personal).

Paquita Navarro, Biblioteca de Catalunya, Servei de Normalització Bibliogràfica
Andreu Sulé, Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya

Barcelona, 26 de maig de 1999

Annex D: Pas de l'UKMARC a l'USMARC: valoració de l'experiència de la National Library of Scotland

En assumir la Comissió Assessora de Catalogació com a primer tema de treball el dels formats MARC a Catalunya, el Servei de Normalització Bibliogràfica de la Biblioteca de Catalunya va considerar oportú tenir l'opinió d'algú que hagués viscut l'experiència d'un canvi de format. El Servei sabia que la National Library of Scotland havia fet un canvi de format de l'UKMARC a l'USMARC. La proximitat de l'UKMARC al CATMARC feia l'experiència d'aquest canvi especialment significativa pel sistema bibliotecari català. Per aquestes raons es va contactar amb Janet Higinbotham, cap d'adquisicions i catalogació de la National Library of Scotland, que en els darrers anys havia vingut actuant com a coordinadora del comitè de catalogació i control d'autoritats del Grup d'Usuaris de VTLS Europa. Se li va demanar la seva valoració global del procés viscut a la National Library. A continuació es reproduïx la part de la carta de contestació en què es fa l'avaluació:

Here are some very brief comments on our beginning to use USMARC. For many years we had used UKMARC but we found that after about only two days we were all happily using USMARC and did actually find it easier even though we had to input the punctuation!!! We had decided to take VTLS and since that is US based we decided to use US as well. We did not decide to use US and therefore we took VTLS, if you see what I mean but we have not regretted that decision for one milli-second.

The benefits of using US are many:

- it is used internationally
- conversion programs are costly to establish and to maintain
- the US documentation is excellent, well maintained, quickly disseminated
- the USMARC community is enthusiastic and committed
- we were immediately able to benefit from downloading authority and bibliographical records from OCLC
- we are able to contribute records to NACO and SACO
- it was the only format which had bib, authority, and holdings formats at the time (and it may well still be so)

We had no difficulties. We all just sat down with a copy of the OCLC manual "Bibliographical formats and standards" and just did it. As I said above, we had no difficulties and found it easier.

I think one has to look at an *international* standard. That way we can benefit from easier and cheaper record exchange. If a standard is tied to one particular country, ie. UKMARC, then its uses are fairly limited. I admit that there may be a few features that we would hate to lose but one must look at the bigger picture. We can easily live without those few features we would not wish to lose I am convinced once we look at the bigger picture.

I hope this helps. I do not mind telling everyone to use USMARC. It's the only sensible thing to do. Why re-invent the wheel?